

1941. XI. 29

Šeštadienis

Viduriniame Rytų fronto ruože pralaužtos stiprios priešo gynimosi pozicijos

Bolševikų atakos Doneco baseine ir prie Rostovo buvo atmuštos su dideliais priešui nuostoliais

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪS-TINĖ XI. 28. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

Prie Rostovo ir Doneco baseine su dideliais kruvinais nuostoliais priešui buvo atmušti sovietų priešpuoliai, kuriuos rėmė aviacija ir šarvuociai. Paskirose fronto vietose kovos vyks taoliai.

Viduriniame Rytų fronto ruože buvo pralaužtos stiprios priešo gynimosi pozicijos.

Sunkioji sausumos kariuomenės artilerija sėkmingai apšaudė laivus priesas Leningradą. Visame fronte ir toliau buvo naikinamos priešo geležinkelio linijos, kur priesas turėjo didelių nuostolių riedmenimis. Dienos ir nakties metu kovos lektuvu junginiai puolė karinius iengimus Maskvoje ir Leningrade.

Kovo prieš Didžiąją Britaniją praejusių naktį karinės oro pajėgos puolė uostų iengimus Anglijos piešričių pajūryje.

Per vis tebevykstančias sunkias kovas Šiaurės Afrikoje, ypač atmušant priešo mėginius prasiveržti iš Tobruko, vėl buvo sunaikinta daug priešo šarvuocių.

Vokiečių smingamujų kovos lektuvų ir naikintuvų junginiai išskaidė priešo kariuomenės dalinių telkinis ir vežimų voras Marmaricos fronte.

Britų karinėms oro pajėgoms bebandant pulti Lamanošo pajūrį, buvo numušti 4 priešo lektuvai. Naktį i lapkričio 28 d. britų bombonešiai puolė gyvenamuosių kvartalų vaku Vokietijoje, ypač Aachene ir Koelne, kur buvo sugriauta arba apgadinta tam tikras skaičius gyvenamųjų namų ir padaryta nuostolių gyventojams.

Nuo lapkričio 16 iki 21 dienos sovietų karinės oro pajėgos neteko 168 lektuvų, kurių 73 buvo numuštai oro kautynėse, 24 — zenitinės artilerijos, o visi kiti buvo sunaikinti žemėje. Per tą patį laikotarpį Rytų fronte vokiečiai neteko 12 lektuvų.

BERLIN. XI. 28. Iš karinių sluoksnų DNB pranešama: nepaisant žiemos oro, vokiečių karinės aviacijos Rytų fronte veiklos inten-

BUENOS AIRES. Jungtinė Valstybių ambasadorius Armouras itekė Argentinos vyriausybei nota, kuriuo Jungtinė Valstybės įspareigoja per treis metus nupirkti visą Argentinos volframo rūdos gamybą po 6.000 pezų už toną. Kaip skelbiama, Argentinos vyriausybė pasiūlyma priemusi, ir pirkimas tuo bus pradėtas. Oficialaus patvirtinimo kol kas nėra.

NEW YORKAS. New Yorko spauda vieningai rašo apie vakarinių japonų ambasadorius Kurasaus konferenciją Baltuviuose Rūmuose. „Jungtinė Valstybės ir Japonijos pasitarimai artines prie-

syvumas nesumažėjo. Vokiečių lektuvai nuolat sėkmingai dalyvauja kovose, žemėje išblaško sovietų kariuomenės kolonas ir jos telkinius, bombarduoja aerodromus, municijos sandėlius ir prie ju esančias vietoves, o taip pat ir geležinkelius. Jie sovie amž sudaro junta-mu nuostolių žmonėmis ir medžia-ga, ir dienomis ir naktimis nuolat puola karinius iengimus Maskvoje ir Leningrade. Tik nuo lapkričio 25 iki 27 dienos vokiečių karinė aviacija sunaikino 34 šarvuocius, t. y. vienos sovietų pėstininkų divizijos šarvuocių jėgas, 598 auvežimius, tris baterijas, septynias pa-rankų postus. Per tą patį laiką buvo sunaikinta ar pagadintas 121 lektuvus, ir 13 garvežių. Skaitant

normaliai kiekvienam lektuvui po 60 vagonų, išeina, kad per tris dienas sovietai ju neteko 7.260. Šiai vagona galima buvo pervežti 130.680 tonų. Be to, vokiečių lektuvai, puldami sovietų aerodromus, sunaikino dideli sovietų lektuvų skaičių. Lapkričio 27 d., pavyzdžiu, Rytų fronto pietų ruože keturiuoje aerodromuose buvo sunaikinta 35 lektuvai. Ir sovietų laivininkystė, jei dar jų bendrai ka nors reiškia, dėl vokiečių bombų turi dideli nuostolių. Lapkričio 27 d. vokiečių lektuvams puolant uostų iengimus Kaukazo Šiaurėje, buvo sugadinti du laivai bendro 1.500 brt. Dėl šių planingu vokiečių aviacijos puolimų sovietams darosi vis sunkiau privežti paramos savo frontui.

Anglija koncentruoja didžiules pajėgas prie Tajo ir Malajų sienos

TOKIO. „Tokio Niši Niši“ žinios iš Bangkoko, Didžioji Britanija prie Tajo ir Malajų sienos tarp Kedallo, vakaruose, ir Kota Bharau, rytuose,

sumobilizuavusi didžiules karienes pajėgas.

Korespondentas ši kariuomenės telkimą laiko britų invazijos į Taiženklį ir pareiškia, kad šios karienes pajėgos siekia 500.000 vyrų, prie

kurių kasdien prisideda vis nauja kariuomenė. Kariuomenė, kaip gir-dėti, daugiausia susidea iš indų, ir 50 indų kareivių tenka vienas britų karininkas. Greta šios žinios „Niši Niši Simbun“ pabrėžia faktą, kad ketvirtadienį Bangkoke vyko penkias valandas trukę kabinetos posėdis ir laikraštis kalba apli rimtumā padėties, kuri pareikalaujasi šitokio ilgo posėdžio.

Pasikalbėjimas su Rooseveltu buvęs „labai draugiškas“

VAHINGTONAS. Japonų ambasadoriai Kurusas ir Nomura ketvirtadienį, kaip jau trumpai pranešta, apie 3/4 valandos kalbėjosi su Rooseveltu. Pasak Associated Press, pasikalbėjimu pasibaigus, Kurusas pareiškė spaudos atstovams, kad

pasikalbėjimas buvęs „labai draugiškas“

ir kad jis neturės jokių nurodymų sugrįžti į Japoniją. I Klausimą, ar jis artimiausiomis dienomis maty-

sis su Hulliu, Kurusus neatsakė. Nomura buvo paklaustas, ar trečadienio Jungtinė Valstybių nota deda pagrindą tolimesnėms deryboms. Jis atsakė, kad iš Tokio ne-sas gautas joks atsakymas, vadina-si, iš klausimą jis negaliats atsakyti.

Naujas potvarkis žydų reikalui

Šis polvarkis veikia ir Rytų srityje

BERLIN. XI. 26. „Reichsgesetzblatt“ skelbia vienuoliką potvarkių prie 1941 metų lapkričio 25 dienos Reicho civilinio ištatyto.

Potvarkyje nustatyta: Žydas, kuris nuolat gyvena užsieniuose, negali būti Vokietijos pilietis. Žydas netenka Vokietijos pilietybės, jei jis, išsigaliojant šiam potvarkiui, turi nuolatinę gyvenamąją vietą užsieniuose, jos netenka su išsigalijimu šio potvarkio, jei jis išsigija vėliau nuolatinę gyvenamąją vietą užsieniuose. Žydu turtas, netekusį šio potvarkio pagrindu Vokietijos pilietybės, atitenka Reichui. Be to, Reichui atitenka turtas ir tu žydų, kurie, išsigaliojus šiam potvarkiui, neturi pilietybės ir vėliau yra išsigiję Vokietijos pilietybę, jei jie turi ar išsigijo nuolatinę gyvenamąją vietą užsieniuose. Aitekes turtas turi būti naudojamas tikslams, susijusiams su žydų klausimo sprendimui. Potvarkis galioja taip pat Čekijos ir Moravijos Protektoratoje ir prijungtose Rytų srityse.

Tintas. Laikraštis savo komentare pareiškia, jog derybų nutrūkimas nebūtai reiškia karą. Nei Jungtinės Valstybės, nei Japonija negrasinės ypatingomis priemonėmis, jei nebūtų pasiekta susitarimas. Laikoma labiausiai galima, kad bus pagyvintas karo žygis Kinijoje ir kad japonai kovosia tik su kiniais. Kiekvienu atveju, pareiškama laikraštystė, reikia tiek pat rengtis staigiam sprogimui, kiek ilgalikiams pozicijų karui Ramiajame vandenyne.

BERLIN. Lapkričio 27 d. Italų povandeninių laivas naikintuvas Viduržemio jūroje paskandino viena brūtų povandeninių laivą.

ZAGREBAS. Visi kroatų karo belaisviai, kurie tebéra Vokietijoje, kaip laikraštai praneša, iki Kalėdu sugrįžti į savo tėvynę. Kaip žinoma, kroatų belaisvių grąžinimas jau seniai vyksta.

Karinė Maskvos reikšmė

BERLIN. Kariniu požiūriu Maskva tėra Rusijos susisekimo mazgų punktas. Taip šiandien vakare buvo pareikšta vietinių žinovų spaudos atstovams. Maskva yra viso sovietų susisekimo centre, kaip vora savo tinkle. Ir politine prasme Maskva buvo, kaip koks voras savo tinkle. Jei Maskva bus paimta arba ji apsupta, tai bus pasiektas didelio ir karinio ir politinio pasisekimo. Iš to fakto, kad sovietų vyriausybė

visą Rusiją pareikalavo Maskva išlaikyti, Berlyno kompetentinguo-se sluoksniuose daroma išvada, kad ir pati sovietų vyriausybė savo metropolijai teikia nepaprastą reikšmę.

MĖGINA APDUMTI AKIS HELSINKIS. Rusų informaciją agentūros viršininkas Lozovskis paskelbė pareiškimą, kuriame, be kitos, tvirtinama, kad Sovietų Sąjunga negrasinusi Suomijos nepriklausomybei ir kuriame toliai kalbama apie tautų apsilprendimą teles. Šia proga suomių laikraštis „Usi Suomi“ pareiškia savo nusistatymą, rašydamas, kad esą nuostabu, jog visos nuo Sovietų Sąjungos atsiskyrusios valstybės turėjo kovoti su Sovietu Sąjunga savo laisvelių igyvendinti. Ir tos kovos teko ne tik Suomijai, bet taip pat Baltijos valstybėms ir Lenkijai. Lozovskio tvirtinimai esą skirti tik anglų saksų pasauliui. Tai laikraštai vadina bevitliškais mėginimais apdumti akis ir primena Reicho užsienių reikalų ministerio kalbą, kurioje, jis pabrėžę, kad Sovietų Sąjunga nebesudaro Europai pavojus, kuris dar buvo prieš puse metų. Laikraštis konstatuoja, kad bolševikų propagandos pastangos rodo, prie kokios bedugnės atsidūrusi sovietų vyriausybė ir kaip ji kiekvienu galimu būdu stengiasi gauti pagalba.

Marmaricoje be pertraukos eina mūšiai

Gondaro gynėjai, išsišėmus priešinimosi galimumams, nutraukė karo veiksmus

ROMA. XI. 28. Vyriausias Italijos kariuomenės štabas praneša: Šiaurės Afrikoje vakar prieš auštant prasidėjęs mūšis Marmaricoje be pertraukos smarkiai vyko toliau iki pat velyvo vakaro. Prie Sollumo ir Tobruko pasireiškė abiejų pusiu artilerijos veikla. Viduriniame ruože ir Port Capuzzo (Sollumo) sriuje, iš abiejų pusiu dianomis atliktu pasiruošimui vakar ryta prieš 4 val. priešas smarkiai puolė iš visų pusų jau apsuptą Gondaro miestą. Palyginti su plėtomi gynimosi pozicijomis kiekybiškai silpnai dalinai visą laiką kovojo, nors ir nepalankiomis salgomis ir nežūrint laikinio trauki-mosi atgal i kurių kolonijinės

kariuomenės junginių, kurie, intensyviai apšaudomi ir bombarduoja, šiek tiek silpniai laikėsi. Vyko atakai kova už kiekvieną poziciją, kol popiet priešo kariuomenės daliniamssauda byše šarvuociai pavyko išveržti į gyvenamuosių kvartalus. Išsišėmus priešinimosi galimumams, siekdamas išvengti tolesnių aukų Italijai ir čiaubuvių gyventojų tarpe, to ruože karinis viršininkas 14 val. išakė karo veiksmus nutraukti. Narsus Gondaro gynėjai pilnai ir garbingai išvkdė tėvynės jėjas pavesę uždavinį.

Praėjusių naktį anglų lektuvai puolė Neapolį. Zenitinė artilerija ir priešinimosi pozicijomis kiekybiškai silpnai dalinai visą laiką kovojo, nors ir nepalankiomis salgomis ir nežūrint laikinio trauki-mosi atgal i kurių kolonijinės

mui pasipriešino. Padaryta žymesnių medžiaginių nuostolių. Kilo nedideli gaisrai, kurie buvo užtuojau užgesinti. Civilinių gyventojų tarpe 5 žmonės buvo sužeisti. 2 lektuvus numušė zenitinė artilerija ir vieną — mūsu naikintių naikintuvai. Vienas iš tų lektuvų nukrito prie Ischios, kitas uoste — į jūrą, o trečias — netoli nuo Piešo Apatierno.

Mūsų kovos priemonės prieš povandeninius laivus nuskandino Viduržemio jūroje 3 prieš povandeninius laivus.

Pagal žydu metodą:

Patys muša, patys rékia

VEIDMAINISKA MOLOTOVO
NOTA

BERLIN. „Tai yra beviltiškos sovietų padėties ženklas“, konstatoja „Deutsche Diplomatisches Politisch Korespondenz“ ryšium su Molotovo nota, kurioje vokiečių kariuomenė primetamas gyvuliskumas sovietų karo belaisvių atžvilgiu, „nes negailestingi šmeižtai, matyt, sovietams atrodo vienintelė priemonė pridengti raudonųjų gaujų žiaurumams“. „Korrespondenz“ rašo toliau, kad kaip tiktais tie bolševikų žiaurumai darbā pivedė prie reikšmingo antikomunistinio fronto išplėtimą tiek Europoje, tiek Tolimuojuose Rytuose. Pasaulis žino, kad bolševizmas negali pasitaisyti, bet laikomas kultūros ir žmonijos prieš ir todėl turi būti sunaikintas. Toliau „Korrespondenz“ nurodo, kad Molotovo šmeižtai demaskuojami jau tos aplinkybės, kad bolševikai dėl savo nuolatinio pralaimėjimo visuose frontuose iš viso negali žinoti salygų už savo pasiraukimo linijos. Raudonieji valdovai yra susirūpinę dideliu skaičiumi į nelaisvę patekusiu sovietu, ir todėl sovietų propaganda mėgina savo kariuomenė kiek galint būsiau atvalzduoti į nelaisvę patekusiu raudonarmiečių likimą. „Bendrai, keista, iškelia „Korrespondenz“, kad sovietų vyriausybė savo nota je remiasi tarptautinėmis sutartimis, kai tuo tarpu ta pati sovietų vyriausybė iš viso nera pasirašiusi Ženevos sutarties dėl elgesio su karuo belaisviais. Sovietų vyriausybė iš viso neatsakė į Reicho vyriausybės Rytu karo pradžioje padarytą pasūlymą, kad abi pusės laikytisi Ženevos sutarties nuostatu, liečianti karo belaisvių kontrole. Kai Vokietija priėmė tarptautinio komiteto pasūlymą neutralioje šalyje išteigti pranešimą ištaigai karo belaisviams ir tą darbą jau pradėjusi, persiūsdama milnētam komitetui karo belaisvių sarašus, sovietų vyriausybė, nors iš paviršiaus šiam pasūlymului pritarė, bet niekad nepraneše nė vienos vokiečių kariuinių pajėgų nario pavardės. Duoti žinių apie vokiečių karo belaisvius sovietai atsisakė“. Tad ižeidžiančioji nota, konstatuoja „Korrespondenz“, tėra įrodymas nešvarios sovietų vyriausybės sažinės. Laikraštis savo išvedžiojimus baigia šito kruvinu nurodymu: „Kiekvienas žmogus žino barbarišką Stalino isakymą savo gaujoms, kurį jis davė šiu metų lapkričio 6 d. savo kalboje, nesigallėti į jų rankas patekusiu vokiečiui“. „Mirtis visiems vokiečiams“ — buvo jo šūkis. Po šito kruvino isakymo Molotovas drėsta veidmainiauti žmonišku su-

„Maža vilties nutiesti tiltą per bedugnę“

Japonijos ir Amerikos spauda svarsto derybų nepasisekimą

TOKIO. „Yra maža vilties nutiesti tiltą per bedugnę, susiduriu tarp Japonijos ir Jungtinų Valstybių nuomonų“, ketvirtadienį vakare rašo pusiau oficiali Domei agentūra ir pareiškia, kad tuo būdu nera jokio optimizmo dėl derybų su Vašingtonu pabaigos. Galima pasakyti, kad labai maža vilti, jog derybos būtų toliau prailgintos. Smulkiau nagrinėdama derybas, Domei konstatuoja, kad nuo Konoés laisko Jungtinii Valstybių laikysena nera pasikeitusi.

Aukščiausias punktas esas pastekas įteikus Jungtinii Valstybių nota, kuri rodanti, kad Jungtinės Valstybės galutinai nustatius savo laikyseną Japonijos atžvilgiu.

Dabar viskas priklausa nuo Japonijos nusistatymo dėl šios notos. Japonų vyriausybė turinti išaškini, ar tarp Japonijos pasūlymo ir Jungtinii Valstybių notos yra kas nors bendra. Esą pažymétina, kad matytididžiantis padėties pasunkėjimas dėl paastrėjusios Jungtinii Valstybių pusėje esančių vals-

tybių vyriausybė, rašo „Washington“.

VAŠINGTONAS. Popietinė spauda tvirtina, kad Japonija ir toliau telkiant dideles kariuomenės masės Indokinijoje ir, matyt, planuojanti užpulti Taij. Jungtinii Valstybių vyriausybė, rašo „Washington Evening Star“, čia matė atmetimą Jungtinii Valstybių formuliu taikai Ramiajame vandenyno išlaikyti. Nors Rooseveltas dar kartą kalbėjosi su Nomura ir Kurusu, bet jā to maža optimizmo, kad derybos galėtų būti vėl pradėtos, nes Japonija nei išstos iš ašies, nei atiduos Kiniją. Japonų delegacija, kaip tvirtina United Press, paskutini šeštadienį pasūliusi modus vendi, bet žinios apie artillerijos ir šarvuociu iškėlimą Haiponge parodžiusios, kad Japonija, nepaisydama šią pažadą, ir toliau vykdavo ekspansijos planus. Japonija, rašo Clapperis laikraštyje „Washington Daily News“, nuo 1939 m. nuolat daro nusikaltimus Azijos žemynė, ir po šių nusikaltimų vykdavo kartais ilgesnės, kartais trumpesnės pertraukos. Jungtinė Valstybėse

būkštajama, kad po dabartinės pertraukos seks Tajo užėmimas ir tuo būdu sutvirtinimas Ramiojo vandenyno pietinėje dalyje savo pozicijos, kuri rimtais grąžinti Amerikos gyvybiniams interesams Olandų Indijoje ir Malajų salyne. Nepaisant draugiškų Kurusaus pastabų paliekant Baltuosius Rūmus, čia skaitomasi su tuo, kad jis greitai busių atsauktas.

VAŠINGTONAS. Stalgus Jungtinii Valstybių laikymosi sustingimas, kaip United Press praneša, Jungtinii Valstybių ir Japonijos talkos pasitarimams sukelė pavojų. Užsienių reikalų ministeris Hullis, kuris po eilės pasitarimų iš taikingo laikymosi perėjo į bekompromisių laikymą, pranešė, kaip agentūra skelbia, japonų atstovams, kad joks susitarimas nesasimanomas, jei Japonija nepasisakyti esanti pasirengusi: 1) išstoti iš ašies valstybų sąjungos; 2) atitraukti savo kariuomenės dalinius iš Kinijos ir 3) nutraukti teikti paramą Vančingvejo vyriausybei.

VAŠINGTONAS. Informuojuose Vašingtono sluoksniuose, pasak Associated Press, esama maža optimizmo dėl galimumo atnaujinti pasitarimus su Japonija. Vis dėlto, esą pabrėžama, kad Jungtinės Valstybės nesančios užtrenkusios durų tolesnės konferencijoms. Nors apie vakarykštį pasitarimą Baltuojuose rūmuose dar nieko nežinoma, padėtis vis dar esanti nepasikeitusi. Ryšium su vakarykštis pasitarimais Baltuojuose rūmuose Sumner Wellesas užsienių reikalų ministerijos rūmuose pusvalandį kalbėjosi su Australijos pašiuntiniu Casey.

NEW YORKAS. Spauda ir toliau išsamiai svarsto derybų tarp Jungtinii Valstybių ir Japonijos padėti. Laikraščio „New York Sun“ Vašingtono korespondentas Glen Perry, be to, dar praneša, kad dabartinė padėtis privėdusi prie dėlio nuomonė skirtumo pačios Jungtinii Valstybių vyriausybės tarpe. Dalis vyriausybės jau seniai esanti už aštrų elgesi su Japonija. Ji remia Jungtinii Valstybių karo laivyno. Kita dalis reikalaujanti ribotos talkingos politikos. Tačiau vienas Jungtinii Valstybių tikslas, konstatuoja Glen Perry, esas nepasiekiamas: laimėti laiko pastatyti bazėms Ramiajame vandenyno ir sudaryti galimybę sustiprinti kanėnams pajėgoms anglų kontroluojamoje Ramiojo vandenyno srityje ir Olandų Indijoje. Toliau Jungtinės Valstybių korespondentas pareiška vilti, kad ryšium su Jungtinii Valstybių embargo Japonijos ūkinės atsargos esančios susilpnėjusios. Laikraščis „New York Post“ rašo, kad, užuot pareiškės nusistatymą dėl Japonijos iniciatyvos, Hullis dar karta išdėstė Jungtinii Valstybių Tolimųjų Rytu politikos principus. Tačiau iš notą netenka žiūrėti, nei kaip į japonų rekalavimų atmetimą, nei kaip į ultimatumą. „Ins“ iš Vašingtono praneša, kad derybos yra netoli nepasiekimo, turint galvoje paastrėjusią Jungtinii Valstybių vyriausybės laikyseną.

TOKIO. Informaciją vadybos kalbėtojo pavaduotojas Kišis penktadienį pranešė, kad visa Hullio nota Japonijos delegacijos Vašingtone, matyt, patekusi į Tokio užsienių reikalų ministeriją, ketvirtadienį vėlai vakare ir dabar rimta studijuojama valdininku. Kišis atsakė pasisakyti dėl notos turinio, kol nera žinoma, kada japonų vyriausybė nusisavo atsakymą. Toliau Kišis pastebėjo, kad Vašingtone neivyko jokių oficialių susitikimų tarp ABCD valstybių pasiuntinių ir japonų diplomatinių atstovų.

Molotovo sūnus nelaisvėje

Su juo Berlyne kalbėjosi užsienio spaudos atstovai

BERLIN. Kalb jau DNB yra pranešusi, šiandien vakare Wilhelmstrassėje akredituotiems užsienių spaudos atstovams buvo duota proga pasikalbėti su Rytu fronte į vokiečių nelaisvę patekusiu kareiviu Molotovo sūnumi. Kaip žinoma, prieš keliais dienas šio kareivio tévas Sovietų Sajungos užsienių reikalų komisaras Molotovas išsiuntinėjo notas, kuriose kalbėjo apie tariamajį žiaurų elgimą su sovietu į vokiečių nelaisvę patekusių kareivius. Molotovo sūnui buvo pastatyti šie klausimai, kuriuose susirinkusiemis užsienių spaudos atstovams išvertė vertėjas (tarp užsienių spaudos atstovų buvo moka ir rusų kalba): 1. „Ar Tamsta esi vienintelis Molotovo sūnus?“ Atsakymas: „Taip“. 2. „Kur ir kada jūs esate giminės?“ Atsakymas: „Kremluje 1919 metais vasario 11 d.“ 3. „Kada jūs patekote į nelaisvę?“ Atsakymas: „Spalio 10 d.“ 4. „Ar jūs patenkinti gau-

namu maistu?“ Atsakymas: „Jo pakanka, aš esu patenkintas“. Belaisvis nusišypsojo, kai fotografų šviesos jis apšvietė ir kai arčiau prie jo priėjo spaudos atstovai, kad geriau jis suprast. 5. „Ar jūs esate sotūs?“ Atsakymas: „Aš esu visuo metotus“. 6. „Ar jūs gaunate ir cigarečių?“ Atsakymas: „Taip“. 7. „Kur esate apgyvendinti?“ Atsakymas: „Aš gyvenu kartu su kariuonėmis Berlyno apylinkėse“. 8. „Kaip su jais elgiamasi?“ Atsakymas: „Elgiamasi general“. 9. „Ar jūs buvote nors kartą muštas ar žiaip su jumis žiaurai elgtasi?“ Ašakymas: „Aš nesu mušės, kad kas nors iš mūsų būtų buves muštas“. Čia buvo paskaita: belaisviui kai kurie jis tėvo notejo esantį tvirtinimai, pagal kuriuos Vokietijoje esantį sovietų belaisvai buvo kankinami karšta geležimi, sukapojami gabalais ir t.t. Molotovo sūnus buvo paklaustas, ar jis ką nors yra tokio pastebėjęs. Belaisvis pakratė galva į šypsodamas pasakė, kad jis nieko panašaus nera matęs ir niekas apie tai jam nera pasakoje. Pagaliau Molotovo sūnus atsakė į klausimus, kuriuos jam pastatė patys užsienių spaudos atstovai: 1. „Ar jūs esate vienintelis jūsų tėvo sūnus?“ Atsakymas: „Taip, aš turiu tik vieną vienų likuidų karingumą.

Pulkininkas J. Petruitis

kad sekā: gal artimiausias draugas, brolis, sūnus ar net ir žmona. Kiekvienas žmogus žingsnis yra pranešamas į NKVD, nes kiekvienas sekėjas nuolat turi pranešinėti.

Tai pasakykit man, Stepanija Felicijevna, kaip gi jie priverčia vieną kitą sekā ir pranešinėti?

— Labai paprastai, Joan Jakovlevič: pavyzdžiui, aš tarnauju mokykloje. Mane vieną gražią dieną pakviečia į NKVD, nes niekas neišvengia kada nors nepakviestas. Pradžioje manonai pasikalba su manim, paklausia, kas girdėti, kaip sekasi. Paskui ir sako man: „Drauge Feleriene, tamsta turėsi truputį patarnauti komunizmo idėjai. Tamstai duosime vieną mažą uždavinėli. Tamsta turėsi stebeti mokytoją draugą koki nora Ivanovą. Kaip reikia su juo kalbėti, mes tamstai vėliau paaikinsime, kai tamsta duosim mums pirmą pranešimą apie ji. Pranešimose tamsta pasirašinėsi ne Felerienė, bet „Sineva.“ Jei aš pabandyčiau atsakyt tarauti tokiai garbingai komunizmo idėjai, tai, tikėkit man, į savo butą nebegržčiau: būčiau sulaikyta, kaip kontrrevoliucininkė. Kas man belieka daryti? Juk, turiu sutikti priimti pasūlymą „iš idėjos“. Mane sekā bus pavesata kitam mokytojui ar tarnautojui. Taip visi vienai kitą sekā. Ir nepabandyk „sabotuoti“, nes už tai patsai būsi įtaratas kontrrevoliucininkas esas. Pas jus, Lietuvoje, jie dar nesuspėjo įvesti tokios tvarkos, bet po kokių poros metu būtu buvę taip pat, kaip ir visoj Sov. Rusijoje.

Pasiutusiai greit žygiuoja mok. Felerienė. Mat, aukšta moteriškė, kojos ilgos — aš niekaip negaliu spėti eiti su ja: vis atsilieku ir atsilieku.

— Stefanija Felicijevna, jūs pavargsite, — sakau jai: — neskubékite.

— Nepavargsiu, Ivan Jakovlevič, aš pratus vaikščioti: galiu ir visas šešiasdešimt kilometrų per dieną nueiti. Man labai rūpi greičiau pamatyti mano butą. Gal jau ir žymės neliko, kur jis buvo, nes pabėgau, palikus visa kaip stovi. Nieko nespėjau pagrobi, kai pradėjo bombuoti (baltgudžiai vietoj bombarduoja sako „bombit“).

— Stefanija Felicijevna, aš, dar kalėjime sėdėdamas, turėjau žinių, kad iš Lietuvos daug žmonių išvežė į Sov. Rusiją. Ar jūs, Minske būdama, negirdėjot ko nors apie tuos žmones? Kur juos galėjo išvežti?

— Ar jums tai naujiena? Pas mus tai kasdieninis reiškinys. Kasmet po kelis kartus veža ir veža. Mūsų žmonės su tokiais išvežimais taip apsiprato, kad né kiek dėl tokų menkiniekų nebesisiejo. Iš čia išveža į Rusijos gilumą, iš ten kitus čia atveža. Koks gi skirtumas, ar čia, ar kur nors kitur gyventi: tas pats vargas, ir visur tokie pat enkavedistai, o nuosavybės, kuri galėtų rišti su gyvenamaja vieta, niekas neturi. Be to, pas jus, Lietuvoje, labai daug savanoriais užsirašė važiuoti į Rusiją. Iš Maskvos per radiją atsiprašė, kad per daug Lietuvos savanorių atsirado važiuoti į Rusiją ir tuo tarou néra tiek transporto priemonių, kad visus užsirašius savanorius galėtų patenkinti. Vėliau padėjė visus patenkinti.

— Ar matote, Stefanija Felicijevna, kokia ilga žmonių vora eina priešakyje. Gali būt, apie keturis tūkstančius žmonių.

(B. d.)

Netekusi vyras, Maskvoje vėtos nebeturėjus. Nuolat buvusi enkavedistų persekojama, todėl turėjusi su savo dukra persikelti į savo tėviškę, Minską. Čia ji gavusi liaudies mokyklos vedėjos vietą. Daugiausia kalbėjome apie gyvenimą Sovietų Rusijoje, enkavedistus ir žydus.

— Stefanija Felicijevna, pasakykit man, — paklausiau ponią Felerienę, — ar dabar negali įvykti Rusijos sukiliimas?

— Ne, Joan Jakovlevič, jūs, tur tur būt, nežinote, kokia yra enkavedistų galia. Prieš vieną enkavedistą visa armija drebė. Ne reikia nei enkavedisto: užtenka tik jo kepurę parodyti — visi drebės iš baimės, pames ir ginklus ir viską. Sovietų Rusijoje yra pusė milijono enkavedistų — jų skaičius visai pakankamas valdyti visai Rusijai. Sov. Rusijoje nerasi tokios jėgos, kuri galėtų pasipriešinti enkavedistams. Per tiek metų jie taip yra terorizavę žmones, kad niekas nebedrysta jiems priesintis. Tenai apie koki nora sukilių ne tik kalbėti, bet ir galvoti bijo, nes enkavedistai ten taip yra suorganizavę sekimą, kad visi, kas gyvas, vienas kitą sekā: patys nežino, kas juos sekā, bet žino,

Literatūros Barai

PO LIETUVIŠKO KONCERTO

Vilniaus „Filharmonijos“ Liaudies Ansamblis kauniškei visuomenei, vokiečių karjams davė keletą koncertų. Buvo susilaikta didelio visuomenės susidomėjimo, o taip pat labai gerai apie koncertą atsi- depta spaudoje. Tuo būdu Vilniaus „Filharmonijos“ koncertai pasidare kai kurio lietuvių meno ir kultūros matu ar kriterijumi. Tačiau visa tai yra netik matas ir kriterijus, nusakas tautos meno ir tautos kultūros lygi, bet taip pat ir tam tikras rodiklis. Koncerte, visuprniausia, išryškėjė lietuviškose dainose ir lietuviškuose šokiuse, pradai, yra būdingi ir reikalingi ne kam nors kitam, o tik mums pa- tiems.

Visa tai galima vertinti dvejais atžvilgiais, būtent muzikos, šokio ir, pagaliau, literatūros, poezijos. Iš mūsų ankstybesnio gyvenimo žinoma, kad kalbant lietuvių meno, lietuvių literatūros klausimais, iškildavo nuomonė skirtumo. La- bai dažnai buvo paneigiamos visos kūrybinės pastangos, pasiremiančios tautos kūrybos pagrindais. Kažkodėl buvo dėstoma ir reikalaudama kažkurio kito meno, kurio negėda būtų parodyti Europai. O lietuvių menas — et, tik taip sau, savo rūšies primityvas. Tokie meno „vertintojai“, arba tokie meno savokos „reiskėjai“, geriau galėdavo kalbėti apie „empire“ me- na, apie „racoco“, bet ne apie lietuvių meną. Visa tai jiems, kas buvo „empire“, buvo gražu ir ža- vu, o kas buvo lietuviška, tas buvo primityvas, ne menas. Tokie „vertintojai“ savo pažiūras net gana drastiškai ir net gana naivai pareikšdavo. Jiems atrodė, kad lietuvių dievukai tik todėl tokie ne- gražūs, kad lietuvių nemokėdave „gražesniu“ pasidaryti.

Tačiau ne visi buvo tokios nu- monės. Buvo visa eilė pirmatai, kurie visai kitaip galvojo apie lietuvių meną. Jų nuomone, ir labai teisinga, lietuvių menas yra savi- tas. Jei toliau kurti lietuvišką meno, tai tik pasiremiant lietuvių meno pradais. Jiems atrodė, kad iš lietuvių dievukų formų turi išryškėti lietuvių skulptūros, o taip pat, taipybos formos, žanros, kryptis. Iš lietuvių dainos, muzikos, turi ryš- kėti lietuviška harmonizacija. Iš lietuvių tautosakos, pasakos, baladės, dainos, turi reikštis lietuvių literatūra. Aškū, kad visa tai turėjo būti tik paruošti pradai, kurie turėjo leisti visų šakų kūrybai ir toliau savitai reikštis. Cia nekal- bama apie lietuvių meno pamėg- džiojimą, be jokios individualinės kūrybos. Betgi kūrybos pradai turėjo kilti iš to lietuviško meno, kuris taip gražiai visais atžvilgiais buvo pasireiškęs.

Kaip buvo galvojama, taip bu- vo ir daroma. Ne vienas tokios pirmatai leidinys, raštas buvo iliustruotas ir „negražiomis“ lietuvių dievukų skulptūrų nuotraukomis. Ne vienas konertas, poezo va- karas susilaikdavo ir lietuvių muzikos garso, arba tikriaus lietuvių tautosakos gabalų, kurie skam- bėdavo, kaip tam tikra alteracinė muzika. Ir kas iš viso to išeidavo? Vieniems tai buvo labai gražu, o kitiems atrodė, kad visa tai per- daug biauru. Tačiau tokia nuomo- nių skirtumo kova truko ilgesni laiką. Reikėjo, kad atėtų laikas, kuris leistų visiems lietuviškojmeno teisingą nuomonę suprasti.

Dabar, rodos, tas laikas atėjo. Atrodo, kad be nuomonijų skirtumo pasisakyta už lietuvių meną. Tas lietuvių menas koncerto metu ga- na gražiai buvo išryškintas lietuviškos dainos ir lietuviško šokio. Cia lietuviška daina suskambo ne tik savo gaidomis, bet taip pat ir savo instrumentais. Tie instrumen- tais yra ne vienas ragelis, skudutis, vamzdelis. Pagaliau, drauge su lietuvių daina, ar triūbos jautriu tonu, išryškėjo ir lietuvių šokio linija, kryptis, judeSYS. O kiek vargo padėta, kiek kartu vi- sokių mūsų baletu speciū aima- nuota, kad nieko lietuviško šiuo atžvil- giu nėra ir gana. Betgi visa tai, pasirodo, yra nėriesa. Visa tai bu- vo lietuvių mene ir yra. Tai aki-

Liaudies ansamblio pirmo pasirodymo proga

Vilniaus Filharmonijos Liaudies Ansamblio pirmasis viešas pasirodymas su- kėlė didelio entuziazmo mūsų publikos tarpe. Šiuo sunikuju karo metu už- girsti iš scenos mūsų senovinės dainas, savotiškus liaudies instrumentų ir suter- tinių garsus bei pamatyti vestuvines apeigas ir šokių buvo tikra šventė kiek- vienam lietuviui žūrovui; kaip matėme, spektaklis turėjo didelio pasisekimimo ir vokiečių publikos tarpe.

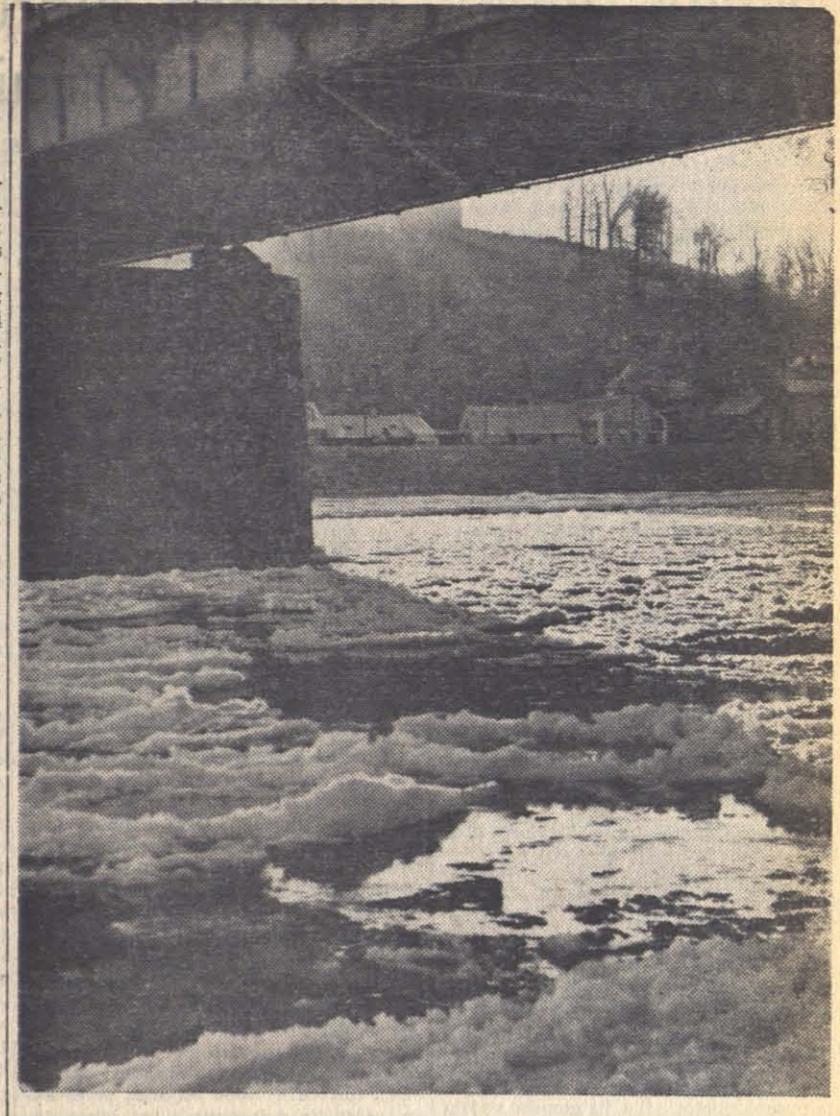
Toksai liaudies ansamblis dalykas vi- sai naujas, iki šiol mūsų muzikos gyvenime nepuvęs. Suprantama, kad pra- džius pirmam entuziazmui gali iš to pirmo pasirodymo kilti įvairiu klausimui bei problemu. Daug ju buvo kile ir buvo taip ar kitaip išspėsta ši pirmą spektaklį beruošiant. Ir bendras išpūdis yra, kad išisprendė išin teigiamai. Visų pirmą, turime gražų, gyvą spektaklį; abi programos dalys klausomos lengvai, jos turi įvairumo, gyvumo, spalvingumo; o kas svarbiausia, manyčiau, kad kiekvienas lietuvis jaučia, kad scenoje yra kažkas lietuviška, sava, tikrai kvepia gimin- tine, kaimu, sudaro lietuviška, jaučia nuotaka.

O kaip gi yra su gryna etnografija? Čia svaru žodi, tegu taris specialistai. Manau, kad jie viena kita dalyką (o gal ir daugiau) galės priklaisti, kad, girdi, tas liaudynė yra kitaip ar to kaimė visi net nera. Gal būt, p. Svedas viena kita dalyką priims dėmesin ir perdiks, bet gali būti, kad kai kur jis atsisakys ir liks prie savo nuomonės, pasiremdamas scenos reikalavimais. O už ši atsisakyma, manyčiau, je peikti nereikėtu. Prie- singai — palinkėti ir toliau eiti pasirinktuojui keliu.

Iš dalyku, kurie ypač žymiai p. Švedo praplesti, yra, be abejonių, pats orkestras. Nes nors mūsų liaudynė yra ir daug įva- rių instrumentų, tačiau jie vartoja sporadiškai ir liaudynė nėra jungiami į didesnius ansamblius. Čia gi yra tikslai nustatytas jų derinimas bei grojimo technika; kaip atrodo, daugelio instrumen- tų techniniai grojimo galimumai irgi išplėsti. P. Švedas teko sudaryti orkestrą iš šios medžiagos, ieškoti saskambių, nustatyti instrumentacijos dėmuis. Kas pasieka, nėra „gryna etnografija“, bet yra, tarkim drąsiai, įdomu ir spalvinga. Tapo sukurtas originalaus skam- besio orkestras, su kažkokiu savo ypatingu bendru saskambiu — ir įdomiaus atskirų instrumentų tembris. Jame ypač įdomiai grupė sudaro pučiamieji; iš vienkartinio išklausymo sunku smulkių juos aptarti, bet ypač sudomino aukštasis „tošėlis“ registras; spalvingas ir didžiuoju „birbynui“ žemutinis registras; poetinė skambėjė „Sekminų ra- gelio“ solo. Humoristiskai įdomiai pa- vartotos ir didžiosios dūdos. Harmoninių orkestro pagrinda sudaro kanklių choras. Jos sudaro geras fona, nors, reikia pri- pažinti, jų skambesys yra mažiau ori- ginalus, maža kuo skiriasi nuo citru ar pan. Bet atrodo, kad kanklių panaudo-

Steigiant liaudies kūrybos ansambli gimus, todėl klausimas, kuriu keliu turime eiti? Ar turime duoti tikslią foto- grafikai ar, muzikoje, fonografiškai, tiksliai kopijuojant tai, ką liaudis daro, irgi nėra visuomet galima; kiekvienamene esti ir tam tikra subjektivumo doza. Pagaliau in scena, spektaklis irgi turėti savo reikalavimus, kuriu nepalsy- mas gal atimti publikos pasiekimai.

J. Švedas, kurdamas ši pirmą spek-

Tremunas sustingo.

A. Naruševičiaus nuotr.

jimas yra gan tikslus. Dažniausiai iš- vengia barbiškos paralelizmų harmo- nijos, kuria teko girdėti ankstyvesniuo- se vien kanklių sudarytuose orkestruose. Klek ten vien kanklių skambesys nedavę patenkinamo bendro saskambio (ypač Šiauliškių bandymuose), tiek keistu pu- čiamųjų garsų ir kanklių harmonijos mišinyje duoda savo užbūgtą orkestro skambesį. O tatai yra labai svarbu or- kestro gvybyngumui. Orkestro spalvin- gumas gavo ypač gražiai pasirodyti per „Rapsodiję“, kur linksmame, nepro- blemingame turinyje buvo parodyti įval- rūs šia orkeistro garsai. Žinoma, kad toliau bedibant šio orkestro gallimumui bus dar išplėsti; reikia, kad ir mūsų kompozitoriai susidomėtu juo.

Taigi, ar sis p. J. Švedo sukurtas orkestras yra tikrai „liaudiškai lietuviškas“, neapsilintume spresti; paliukime tai principiniams gūdams. Tačiau, tokas, koks jis dabar yra, jis yra nemūžas iš- jimas. Kad jis prieštarautų liaudies dva- siai, netikėtina; držiau pasakyti, kad jis įdomiu ir gražiu būdu išplečia liau- dies elementus. Tai didelis p. Švedo nuopelnas.

Choro dainos visuomoje gražiai parinktos. Ir jos dainuojamos nevisad taip, kaip kaimieji tačiau harmonizacijose sten- giamasi kuo mažiausiai nutolti. Gražus efekas, sakymė, buvo „aidas“ vienoje dainelėje. Kai kur gerai derinama „vi- sali liaudiškai“ dainuojamos dainos pos- mes su kiek harmonizuotu atakymu. Choro dainose galėtų, atrodo, kai kurios.

STEJAS PIKŠRYS
DUONOS RIEKE
Zemas ir pakrypes buvo Jogaudu namelis. Kai Biellonis atidare prieangio duris ir žengė vidun, turėjo gero- kai pasilenkti. Prieangelyje buvo tam- su, tačiau jis ižiūrėjo kampe atver- tą ožką. Pasieniais stovėjo maišai, dvi skrynos ir spinta iškritusioms durimis. Buvo jaučiamas pelės ir dré- mės kvapas.

Dviem pirtstais Biellonis pabeldė į pirkios duris ir, atsakymo nelaukdama, pakėlė medinę rankeną. Pirkioje buvo maža ką šviesiai, kaip prie- angelyje. Ant plateau suolo klūpėjo berniukas. Jis, ant palangės užsirė- mės, sprendė uždavinius ir rašė juos į sasiuvinį. Netoli krosnies moteriškė skuto bulves. Pamačius jėivi, ji sumi- šo.

Mokytojas!... Tai netikėtai. Pra- šau toliau, prašom sėstis. Čia tokia netinkamai. — Jogaudienė kratė nuo sijono skutenas, nuraudus nedrīso akių pakelti.

— Ačiū... Užėjau mokinio aplankyt... Na, Pranuk, kaip sekasi uždavinių spresti? — Biellonus prisirartino prie klūpančio bernuko ir uždėjo jam ant peties ranką.

— Sekasi po truputį... — Pranukas išišoko, ligi ausų nukaitės. — Jau paskutinių būgių spresti.

Dabar ir motina padrasėjo. Ji, nu- sišluošiusi rankas ir aptvarkiusi dra- bužių, paaikišino:

— Dėl mokslo negalima skystis. Kai

vartota ir viena kita kiek komplikuojan- suharmoniuota dainelė; tačiau čia rei- kalininga tam tikro atsargumo, kad būtu išlaikytas bendaras primivizmo stilus.

Atskiri dalykai buvo ir „gryna etno- grafiski“: būtent, skudučiai ir sutar- tines. Yra tai ypatingesi gavinti mūsų liau- dies reiškinių; žifrinti, išspektaklio taško, jie yra kiek „be pradžios ir be galo“, tačiau juos būtinai reikėjo parodyti. Tarpe kito numerio jie klek- si krišiai savo stiliumi, tačiau jie nėra ir gražaus įvalrumo.

Dėl antros dalies, kaimo vestuvių su šokiais, teprasakojant specialistai. Atrodo, čia daugiau gali atsirasti galimumų kri- tikuoti, daugiau smulkmenų gali būti kitaip nuvesta. Čia yra svarbus klausimas reiškūs, o taip pat ir liaudies pa- pročių atitikimo. Bet ir čia nereikia už- miršti, kad turime ne etnografinę paskaita, bet populiarų spektaklį, kuris savo režītu būti kuo etnografiškiausias.

Šiaip ar taip, laimėjomės aug. Ne- klysimės pasakė, kad p. Švedui ir jo cho- reografinė pagelbininkė p. Baronaitei pavysko padaryti didelį, kurybingą darbą. Beveik iš nieko, vadovaujanties vien tik savo intulicija, sukurtas gražus liaudiškai spektaklis, kuri galime drąsiai ro- dyti ne tik Lietuvoje, bet ir tolimesniuose užsieniuose. Esant dalyku išplėsti, daugiau smulkmenų gali būti kitaip nuvesta.

Šiaip, kad jis prieštarautų liaudies dva- siai, netikėtina; držiau pasakyti, kad jis įdomiu ir gražiu būdu išplečia liau- dies elementus. Tai didelis p. Švedo nuopelnas.

VL. JAKUBENAS

AD. LASTAS

Tyrę laimę rasti...

Sekmadienį ši jaukų
Pas žalvario kleveli
Kiekvienas tyra laimę rasti gali.

Ilindo ji, saulutė,
I tuos lapus, i klevo,
Ir vaikus permatoji sulingavo.

Lyg būt visi aukštieji
Krantai tyliai priklaupė, —
Virš upių stiklo tvirtą minti kaupia.

Lyg rudenėlis gelsvas
Prabiles būt i siela:
— Mylék, mylék, lietuvi, kraštą miela.

— Iš vargo nepalaužto,
Iš skausmo dždžio, tyro
Išauga, kaip klevynas, jégos vyro.

— O iš lašų tyrujū,
Iš gailiai iškankintu,
Išsprogs žiedai, kad mums budėt primintu. —

Ir teka upė — stiklas
I tolius tyvuliutus,
Ir neša kančią, lyg spalvingus luotus.

Kaunas, 1941. X. 12.

vaizdžiai, pirštu prikišamai, paro- dyta dabar. Cia tik reikia mokėti pasinaudoti tais pradais ir turėti galios pagal tuos pradus kurti. Kas tai dabar padarė, tas tokios ga- lios turėjo.

Nemenkiau per koncertą išryš- kėjo ir lietuvių dainos, tau- osakos pradai. Jei prieš keletą metų būtu kūkile visų be žodžių suprantamas. Tik reikia, pirmiausia, pati meną suprasti ir be reikalo nereikšti ankstybos nuomo- nės.

tai šiandien, pasirodo, nieks ne- sukyla ir, net antraip, viską supran- ta. Ir tuo labiau dar kai supran- tame ne tik mes patys, bet ir vokiečių kariai. Jie taip pat dainos formalija puse suprato, (nuoširdžiai plojo). Tuo būdu pasirodo, kad tikras menas yra visų be žodžių suprantamas. Tik reikia, pirmiausia, pati meną suprasti ir be reikalo nereikšti ankstybos nuomo- nės.

JUOZAS ZLABYS

gula ant knygu. Aš kartais ir ginu. Pas mus tamši gržčia, vakarais nedideli lempelė — dar akis gali pag- danti.

Jogaudienė išleido kalbon. Ji Bielloniui išpasakojo gyvenimo vargus ir bédas. Namelis savas, bet ant svetim- os žemės pastatytas. Už gabaliuką daržą, kurin né centinero bulvių ne- pasodina, reikia savininkui penkiolika dienų atbūti. Ji vasara su vyru ei- nanti padieniu į dvara dirbtį, žiemomis ūkininku linus ir vilnas verpiant, plunksnas plėstanti. Vyras klumpes dario ir batus lopo, bet už tą darba tik centus tegauja.

Jogaudienė pasakojant, Pranukas stovėjo šalia krosnies. Jo veidas buvo išlyškes, akys liūdnos. Regis, berniu- kas gaudė kiekvieną motinos žodį ir jā sirdinė dejos.

Jogaudienės kalba pertraukė triukš- mas. Kažkas ore keiksi ir daužė na- melio duris.

— O Viešpatie! — Jogaudienė, kaip sniegas, išbalo. — Ir vėl prisipsroges grižta... Né duru neberanda. Pranuk, bék ileisti — dar gali langus išdau- žyti.

Vidur ivirtoto Jogaudas. Nepaisyda- mas svečio, jis šoko plūsti ir barti žmoną. Su keiksmo žodžiais iš jo lū- pu veržesi naminės degtinės kvapas. To kvapo greitai visa pirkia prisipil- dė. Mokytojas bandė Jogaudą ramin- ti, bet šis neklausė: šlitinėjo po pirkia, paskutinius žodžius plūdo žmo-

Šimtas metų Teodoro Narbuto „Lietuvių tautos istorijai“

Lytas priklauso iš Šimto metų, 1841 m., Vilniuje pasirodė devintasis ir karto paskutinis pirmojo Lietuvos istoriko Teodoro Narbuto didžiuoju devyniu tomu veikalui „Lietuvos Tautos Istorija“ tomas. Tuo būdu buvo baigtas didžiulis darbas.

Lydo aps. Rodunės vals, garsėja gražus Šiaurės dvaras. Jis plačiai žinomas Vilniaus krašte, nes ten 1784 m. gimė pirmasis tautinės mūsų istorikas ir didžiausias Teodoras Narbutas.

Teodorus Narbus as mokslos pradėjo namuose iš Lydos vėjorių kolegijos. Aukštienius mokslius baigė Vilniuje ir gavo inžierius diplomą. 1803 m. išstojo į rusų karą laivyno, kuriamo grėt klio, bet 1809 m. buvo sufeistas iš nuo to laiko apkurtos. Neįrukus buvo palistas į atsargą, turėdamis inžinerijos stabą kaip tonino laipini.

1812 m. nušvito Lietuvos a'gimimo vilnis, bet po Napoleono žūcimo Teodoras už akį buvo rusų nuteistas mirti ir turėjo slaptiškis svetima pavarde. Suaukes ammetišas gržė į namus ir ūkiavino savo ūkyje.

Greit jis ratobulino savo ūki, išteigė savo dvare audimo, odu dirbimo, statybių dirbtuvės. Jo pastangomis buvo išteigtos Druskininkų gydyklas.

Sutvarkės ilgio reikalus. Teodoras Narbus adedė rinkti archeologines iškašenias, džiažinėti lietuvių dainas, posakias ir legendas. Taip pat susirenka visą iki tol rašytą medžiagą apie Lietuvą, pagyvina ja, sutvarko ir pradeda rašyti milžinišką „Lietuvių tautos istoriją“, kuris 1835–1841 m. buvo išleista Vilniuje devenyais dildžiulais tomais.

Nors 1812 m. Narbutas labai nukentėjo ir laisvės sajūdžiu nusivylė, bet 1831 m. vėl stoją į sukilimės eiles, gen. Gelgaudo vadovaujamas. Cia jis pamatė visišką sukilimo vadų ištikimą. Jau istorinėse studijose jis atkreipė dėmesį į ta aplinkybę, kad ten, kuri lenkai ėmėsi lietuviams vadovauti, išvyraudavo kivirčai, nesuikimai ir pagaliau būdavo pralaimima. Dabar jis iš gyvų faktų išskirkino, kad taip yra. Sukilimo vadai apskarste blyžiučiai, išsigalvo puošnias uniformas, gérė brangius vynus ir šoko Mazūrą. Tuo tarpu buudžiauviniai, pašaukti į sukilimą, išukdavo ištisias valandas daugiau atsirėmė, kol baigiasi „vadų“ puotos, ir nešaukuo išskirkystydavo.

Lietuvos praeities niekintojams T. Narbutas sako:

„Tegu lietuvių niekintojai juju kario menė laukinių gauja vadina, tegu skeptikai stengiasi užtinkanti tos tautos istoriją, aš prieš ju tvirtinimus, prieš ju pavyduliu netikėjimą pasakyti, kad anais laikais nebuvu Šiaurėje gražesnės,

JUOZAS ŽLABYS

Miniatūra

Aš negeras, o tu gera.
Tu, dėvaž, skaišti, daili.
Visa tai yra miniatūra,
Argi to suprasti negali?

Vadinas, aš truputį negeras,
O tu truputį tik gera,
Nes visa tai yra miniatūra —
Aš negeras, o tu gera.

šaunesnės ir narsesnės kariuomenės už lietuvių kariuomenę“.

Lenkai giriša, susijungę su Lietuvą, atneše jai vakuši Europos kultūrą ir tvarką. I tai T. Narbutas atsakė: „Susijungusi su Lenkija, Lietuva geru noru neteko savo nepriklausomybės, išvėlė netvarkos sūkūrin, kuris jai atėmė išorinę stiprybę ir sumazino jos reikšmę kaimynų akys. Griuvo stiprios pilys, pati sostinė keiliokartu buvo gaisru sunalkinta ir apiplėsta, archyva sunalkinti arba dėli blos priežiūros pasidare netinkami naudoti“. (Lietuvių tautos istorija. II t., 7 ps.).

Toliau jis sako:

„Lietuva galėjo užtikrinti sau amžiną būvę kuri, be abejo, matytu ir mūsu akys, jei nebūtu susijungusi su kitos giminės tauta, linkusia prie amžinios netvarkos, kuri pati sunykama, savo grūvėsiams prislegė ir su savim sujungtus krautus“ (ten pat, IV t., 30 ps.).

Ta milžiniška Lietuvos istorija. T. Narbutas baigia:

„Parašiau istoriją iki to laikotarpio, kuriam Lietuvos tauta nusilpo. Tolimesnį istorijos rašymą palieku lenkų istorikams. Paskutinysis nepriklausomas Jogailaičių giminės Lietuvos monarchas Zigmantas mirė... ir aš aš ją kapo sulažiau savo plunksnā“.

Teodoro Narbuto visas gyvenimas buvo skirtas savo kraštui ir savo žmonėms. Jis vienintelis visojo apylinkėjų žymiausias bajoras, senos Lietuvos kunigaikščių giminės palikuonis, veda paprastą lietuvių Kosciuškos sukilimo dalyvį dukteri ir tuo būdu noteikia visus bajorus prieš save. Bet jis nekreipia į tai jokią dėmesį: lavina ir moko savo žmoną į lietuviškajį separatizmą, į unijų kritiką, į Lietuvos iškėlimą. Bet keitėsi laikai, keitėsi ir žmonės. Ir štai, Teodoro Narbuto istorija tapo pirmuji Lietuvos kovojo darbu į siekių evangelija. Joje jie rasdavo sustiprinimą į paguodą sunkiomis tautų valandomis, iš jos puslapį jis tarytum bylojo: „buvo dar sunkesni laikai...“

T. Narbutas iškėlė ir išaukštino Lietuvą ne todėl, kad jis buvo blyžiučiai neapsvilia. Savo įgimta intelligenčija ji pralemia bajoraites, o vienos vaikus išaukliė didžio patriotizmo dvasiją. Ir visus jo vaikus iš jo giminė Caro valdžia išsijo iš tévskės. Vieni žiūro kovojo dėl laisvės, kitus ištremė į Sibiro taigas.

Labiausia Narbutas mylėjo vyriausiajį sūnų Liudviką. Jis slapta vylesi turėti sunės savo didelį tikslą vykdytoja. Ir neapsiriko. Patriotinė dvasia Liudviką Narbutą lydėjo visę gyvenimą.

Numeilšinus sukilimą, Teodora Narbuta rusai kalino keliis mėnesius VII. nuo, bet paskui paleido.

Sugrižęs į Šiaurius, T. Narbutas dar energingiai ėmėsi mokslinio darbo. Jis suprato, kad, iškeldamas senosios Lietuvos didvyriskumą geriausiai parodysias ateinančioms kartoms kelia į laisve; kad pabrėžes lenkų neigiamą reikšmę lietuvių tautos istorijoje iškelys pasitikėjimą savo Jėgominis, sužadins lietuvių ambiciją. Tuo būdu, T. Narbutas buvo pirmasis mūsu tautinio savaimingumo žadintojas lenkiškai kalbančios bajorijos tarpe.

Nors jis rašė lenkiškai, bet jo raštų dvasia, jo idėjos buvo griežtai lietuviškos. T. Narbutas su pasididžiavimu vadina save lietuviu ir džiaugiasi, kad jis lenkai puola. Taik laikais vadinti save lietuviu reiškė kovoti dvem frontais: su rusais ir lenkais.

Ir štai Teodoras Narbutas išgirdė Metuviškių girių ošime skirtinę

dingusios duonos riekės iš Indaujios. Šiandien, kaip tyčia, pražuveli pati džiojai, sviesu aptepita, riekė. Jis pasekusi ir už klėties sugavusi vaiką pavoxta duona bevalgant.

Mokytojas, išklausęs pasakojimo, paprašė ir ūžmininkę iškeit. Išumtasis valkas buvo Jogaudinė Pranukas. Jis žiūrėjo į grindis, kramtė lūpas ir rankas nervingai gniaužė. Bielionis paglostė Pranukui galvą ir švelnai paklausa:

— Tu valgei Šiandien pusryčių?

— Nevalgiu, — iš vaiko akių ēmė ristis ašaros.

— O vakariene vakar?

— Ir vakarienės nevalgiu.

— Kaip?... Nei pusryčių, nei vakar vakarienės nevalgei? — Bielionis atidžiai pažvelgė Pranukui į akis ir suprato ji teisybę sakant.

— Tėtis labai primušė mama. Ji užvakar pas giminės išėjo ir negržta. Vakar pietum bulvių išsiviria. Daujau nebéra duonos nei bulvių... Vakare tėtis vėl išėjo. — Jogaudukai pro ašaras paaiškino.

Mokytojui pasidarė graudu. Jis, valandėje pagalvojęs, tarė:

— Suprantu, suprantu... Tu buvai alkansas... Bet vis dėlto vogti negaliama.

Kodėl tu man nesisakei — būčiau davei duonos ir sviesto. Eik, gražink ūžmininkę šia rieke ir atsiprašyk. Eik, vaikuti...

Nuo to dienos Bielionis kiekvieną išgaja pertrauką etrieklavo duonos rieke, aptepdavo ją sviesiu ir pasiskuldavo Jogaudu Pranuka. Atsisidavo vaikas virtuvei ant suoliuko ir didžiaus, godžiaus kąsniaus suvalgyda-

daina, skirtinga nuo lenku ir rusu. Pamati, kad upės teka į kita šalį, kad Nemunas ir Neris ne Vislos ir ne Volgos broliai. Isiklausė į lietuviškosios dainos graudu liūdėsi, tyliai ir nepalažamą viltį — ir suprato, kad ši tauta nemirė, kad gyvens per amžius, kad jis turi ne tik legendą, dainą ar pasakoj, bet ir gyvenimę savo vieta.

Beeigindamas į Lietuvos valstybės didžiąja praeiti ir jos apverktiną būvį lenkų ir rusų vergijoj. T. Narbutas pasižadėjo skirti jai, jos istorijai visa savo gyvenimą, prikelti ją į parodyti pasauliu visoje jos didybėje ir grožyje. Iki šiol svetimieji istorikai žemino Lietuvos vardo, išskerpdami faktus, žališkai nutylėdami senovės lietuvių kultūrą iš lygių, gražias ir kilnias tradicijas, ju vadū narsumą ir politinę išmintį. T. Narbutas parašė 9 tomos Lietuvos istorijos ir keletą smulkiesių knygų apie Lietuvos praeiti. Jo istorija — tai ne sausas faktų grupavimas, bet kilniai tėvynės mėlie persunktas dideles auklėjamosios reikšmės kūriny, drąsus perkainojimas istorinių vertibių, drąsus atmetimas svetimui pažūrui į mūsų istorijos į tautos praeities vertinimą.

Iš karto jo idėjos buvo puolamos, buvo žiūrima su nepasitikėjimui į jo lietuviškajį separatizmą, į unijų kritiką, į Lietuvos iškėlimą. Bet keitėsi laikai, keitėsi ir žmonės. Ir štai, Teodoro Narbuto istorija tapo pirmuji Lietuvos kovojo darbu į siekių evangelija. Joje jie rasdavo sustiprinimą į paguodą sunkiomis tautų valandomis, iš jos puslapį jis tarytum bylojo: „buvo dar sunkesni laikai...“

T. Narbutas iškėlė ir išaukštino Lietuvą ne todėl, kad jis buvo blyžiučiai neapsvilia. Savo įgimta intelligenčija ji pralemia bajoraites, o vienos vaikus išaukliė didžio patriotizmo dvasiją. Ir visus jo vaikus iš jo giminė Caro valdžia išsijo iš tévskės. Vieni žiūro kovojo dėl laisvės, kitus ištremė į Sibiro taigas.

Labiausia Narbutas mylėjo vyriausiajį sūnų Liudviką. Jis slapta vylesi turėti sunės savo didelį tikslą vykdytoja. Ir neapsiriko. Patriotinė dvasia Liudviką Narbutą lydėjo visę gyvenimą.

T. Narbutas iškėlė ir išaukštino Lietuvą ne todėl, kad jis buvo blyžiučiai neapsvilia. Savo įgimta intelligenčija ji pralemia bajoraites, o vienos vaikus išaukliė didžio patriotizmo dvasiją. Ir visus jo vaikus iš jo giminė Caro valdžia išsijo iš tévskės. Vieni žiūro kovojo dėl laisvės, kitus ištremė į Sibiro taigas.

J. V. Narbutas

Grupinio šokio momentas

vo duoną. Valgant jo veidas parausdavo, liūdinos akys nušisdavo, imdavo džiaugsmu spindėti.

—

Praslinko kelionių metu. Bielionis tebedirbo mokytojo darba. Viena rudenė valkara, jis sėdėjo kambarysteje ir dėlėsi. Bielionis išklausė pasakojimo, paprašė ir ūžmininkę iškeit. Išumtasis valkas buvo Jogaudinė Pranukas. Jis žiūrėjo į grindis, kramtė lūpas ir rankas nervingai gniaužė. Bielionis paglostė Pranukui galvą ir švelnai paklausa:

— Atsiprašau, rodos, tamsta būsite mokytojas Bielionis? — vyriškis susitiko idėjos buvo išdėstytas.

— Gal ir aš. — Bielionis pakilo nuo kėdės. — Su kuo turiu garbę šnekėti? — Jis peržvelgė ateivį.

— Nebeprisemimane manes? — jau nuoliko veidu sypens pasirodė: — Pranau, jogaudas... Atėjau padėkoti tamai už duonos riekas.

Bielionis nustebė. Jis dar atidžiai išžiūrėjo ir atsivėlė veidu buvusį mokinį atpažino. Tada pripuolė artyn, karštai pakratė svečio ranką, pakvietė į sėstis į jaunuolių klausimais apiplylę.

Jogaudas išpasakojo savą gyvenimą. Baigės pradžios mokykla, jis įstojo į tojame. Bielionis išsiaudinėti, sviesu atestata, pradėjo studijuoti technikos mokslius. Si pavasarį studijas baigė ir gavo pranešimą.

Mokytojas, svečią išlydėjęs, sustojo prie kiemo vertų ir kelias minutes tolumon žiūrėjo. Graži, puiki atrodė Bielionui rudens naktis. Regis, ir žvaigždės šia valandą buvo skaidresnės ir mėnulio delčia gausiai spindulių žemén bérę.

Ritminis, tautinis, kūrybinis šokis

Pašnekėsys su D. Nasvytyte

Vila tai, kas nauja, kas kūrybinga mus domina. Ką tik koncertavo Vilniaus „Filharmonija“, o dabar gruodžio 2 d. Kauno Didžiajame Teatre vyks ritminio šokio, apskritai šokio meno koncertas. Koncerte, berodis, pirmą kartą su savo studija pasirodo studijos vedėja D. Nasvytytė. Be abejo, čia plačiau verta pažinti studijos ir koncerto tikslai.

Studija yra už Kauno miesto sodo, už Didžiojo Teatro rūmų. Tai didelis keletė aukštų tamsus mūrinis namas. Trečiamo aukštė ir yra šokio studija. Apie studiją skelbia iš gatvės atskira iškaba. Studijos vedėja D. Nasvytytė su mūs pasidalino kelionis mintimis. D. Nasvytytė ritmino šokio mokykla. Jutta Klamt vardo, baigė Berlyne prie keletė metu. Gržiūsi į Lietuvą pradėjo rūpintis šios rūšies menu. Daubar pasitalko proga ir reikalas plačiau, viešiai pasirodysit su savo studija ir apskritai su ritminio šokio pradais. Todėl užduodame keletą klausimų. D. Nasvytytė malonai pažiūrė apie ritminio šokio raidą.

Ritminio šokio kūrėja reikia laikyti Isidora Dunkan. Toji šokėja prieš keletą metų Berlyne prie keletė metu. Gržiūsi į Lietuvą pradėjo rūpintis šios rūšies menu. Daubar pasitalko proga ir reikalas plačiau, viešiai pasirodysit su savo studija ir apskritai su ritminio šokio pradais.

Ritminio šokio kūrėja reikia laikyti Isidora Dunkan. Toji šokėja prieš keletą metų Berlyne prieš keletą metu. Gržiūsi į Lietuvą pradėjo rūpintis šios rūšies menu. Daubar pasitalko proga ir reikalas plačiau, viešiai pasirodysit su savo studija ir apskritai su

ALB. VALENTINAS

Kai dėdė Polikarpas prie Sevastopolio šaudė

(Šventvakario nuotaikos sodžiuje)

Kai rudeniški vėjai nuo Damalako klevuo nuplēše paskutinį lapa, su buviausiu baigėsi visi rudens darbai. Gaspadorai suėjo į šiltas pirkias ir atsipūtė. Miesto žmogus varglai gal suprasti, ka reiškia paskutinios laukų darbas — bulviakasis? Po buviausio apsilūfrejė, ne vienas pasigedo kelinių ant savo kūno, kitas berado vien marškinui apykakle betabaluojant... Vadinas, galima satyti, supuvo...

O po visų vargingu darganu, atėjo darbar sausi, skambą vakarai. Pirmasis šaltis išdykusi žaidžia ūsuose balto šerkšna, o Dievas pilnā dangų prisėjo spin dinčių žvaigždių. Mirga, žiba sidabro ugnelėmis! Jeigu tokį vakarą jūs su senuoju šimtametėliu dėde Polikarpu pakalbėsite kiemiepi žvaigždžiu pasauli, tai jis, atsirėmęs į darželio tvora, tris sykius papels savo pypkė ir, paleidės mėlynų dūmų kamuoli kiajot po žvaigždynus, pasakys jums visu savo nuodurumu:

— Kita kartą, kai aš dar buvau jaujas ir ėjau baudžiąva Pašilių dvare, buvau dar už kluonu nukritusia žvaigždė. Vakare išėjau arklių šerti, tik žūriu, kad švystelėjo per pat stogą iš dangu aukštyn. Nueinu tada už kluonu, nagi, ir bespindinti žolėje...

Zinoma, labai nustebė paklaustute:

— Ir kur dėjai tą žvaigždė, dėduli?

— Nagi, subatvarkai išsigauke purėn ir išėjau į kalmą pamerginti. O spindejimas tos žvaigždės kepurėje, kai pasjeronė...

Ir sakyti tik, ar nebuvu laiminga dėdes jaunystė...

Tokiais žvaigždėtais ir skambiais žiem, pradžio vakarais linksmai grįždo neseniai dar mūsų vyrai iš miestelio turaus. Girdėdavai, kaičių tvoroms pykstant, pamiksės keliu, šokinėdami per sušalus gruoda, tarškėdavo ratal, o juose sukrifte perkaite vyrai garsingai keturių balsais traukdavo žemaitišką gospodorių dainą:

— Ramat rilia-lia-a-a, tramtat rilia-lia-a-a!

Juk gi ir buvo ko dainuoti! Turgai didžiausl, rudens gerybių pilna, net per kraštus liejasi. O miestelyje į kokias tik duris neiš, visur pataikini ten, kur „galima sušilti“. Ir šildydagovis vyrai iki juodų išvakarių, vienas kitam ūsus glosydami ir sveikatos linkedami...

Dabar jau tokius linksmus turgu nebéra. Vyrai anksti grīžta ir be nuotykių. Mat, karas...

Šventvakaris sodžiuje.

Prie pirties kažkas triokštėlo ir tuoju pat pasigirdo nelaimingo žmogaus skundas:

— Supelėt kur, daugiau nieko... Norėjau tik pameginti, ar tvirtas jaujas, o čia, smakšt, ir įkišau balon keliu. Praplytu kur...

Girdėti, kaip prie pirties į akmenį klumpe kaukštėlo keliu syk. Aiškiai iškrauti lauk apgaulingus ledpalaičius.

Vadinasi, kaimynas Petrošius jau ateina vakaroti. Paskui jis ir kiti kaimynai susirinko pas Bertaši. O ką gi darys neatėjė? Tik nabagėlis Slunkis nebeateina. Kur tau beateis, jeigu tokios pavojungios kelionės pro tą Ragallo pakriausė. Ana syk, apie vidurnaktį grīžtant namon, — émė ir pabalde... Gi, sat prie Ragallo pakriausės ir besėdžia kažin kas toks ant kelmo, dargi lūpikščiai kaičiui apsilinkęs...

Slunkui einant pro šalį, šis vidurnakčio pabaissa kad surik arklisku balsu:

— Ei, tévai, mainykime pypkėmis!

O kai Slunkis émė bėgti, tai gauruocius taip nusivakoto, kad visas Ragallo nuskambėjo. Ot, ir eik dabar sau kad nori vakaroti...

Kiti seko, kad ten sédėjo koks išdailininkas bernas, norėjosi pagazdinti Slunkį, ir daugiau nieko. Bet Slunkis tvirtina, kad ten buvo daugiau niekas, kaičių bolševikų komisaro nevalytu dūšiu. Juk ten Ragalyje vieną tokį su žvaigždėmis ir plautuvais ant rankovęs per karą užkasė. O susitikti vidurnakty dauboj vienam su komisarais — neviškai džiuginanti dylikas...

Kad ir be Slunkio, vyrai suséde Barašiaus pirkioje, kas ant suolų, kas ant lovų, stipriai trūktelėjo tamsoje pypkes ir paleido palubėn mėlynų dūmų kamuolius...

Regis, pats būsi perdaug salietros tabakan pridejės, kad taip spraksi... — paaiškino Petrošius Damalakui.

— Petrošius, duok pastraukti man savo, — paprašė Dapšas.

Padavė Petrošius. Dapšas patraukėjo liurką ir plonai nusispievė aslon pro fisą.

— Klaulės žerialis atsiduoda...

Dapšas pyktelejo.

— Ko prašai, jei nepatinka? Kad tik tokio pritektum visą amžių...

O dėde Polikarpas laža šalia pasidėjęs, snaudžia kampe prie pečiaus. Galbūt, kad apie žvaigždes sapnuoja...

Vyrų kala kita kryptimi pakrypo. Kur daugiau kryps, jei ne apie karą.

— Sakau, kada tas Stalinas kojas pa-

kratys, vargu, ar jo kaulus žemė pri-

ims?... Juk milijonus nekaltau gyvybių

turi ant savo dūšios...

— Žemė išmes kūna paviršiun, kaičia kartą Čiūčiškio. Tegu varnai dras-

ko...

— Nemes, vyrai. Juk bolševikų žemė nėra šventinta, jai vistiek, kas joje gu-

li...

— Na, jeigu jau ir neišmes, tai vistiek toje vietoje koki šimta metų jokia žolele neaugas. Juk tiek žmonėms blédies pridaro...

Dapšas smulkiai kostelėjo.

— Kai mes tuokart po Karpatais ant

durtuvę, éjome, pats generolas man...

— Tu bolševikų, sakau, kaičia amaro, Juk kiek vokiečiai ju priguldė, o vis yra ir yra dar, — perkarto Bartašius.

— Na, duok tik ramybę, iš mes tada

po Karpatais kai šturmui puolėme...

— Ek, Dapšelius, palik ramybėje tu

tuos Karpatus... Kas buvo pirmiau,

tai nėra dabar!

Vyrų kalba nukrypo toliau į frontą, Krimo link.

— Tai Sevastopolį apgulė, bombarduoja į lektuvą, bolševikui visai trumpai jau...

Dėde Polikarpo pypkė, plapt, ir iškrito į dantų.

— Ka? Sevastopolį vėl apgulė... Še

tau!

Dėde atsklelė ir, pasiramšiuodamas lazda, iškiūtino kamaron. Atsinešė kažin ką suvyniotą rūpestingai į vilioni skudurėli. Išvyniojo ir tekstelėjo ant stalo.

— Va, gryno sidabro medalionas!

Pats ciosorius man jis užkabino už Sevastopolio gynimą. Tuokart turkas su francu buvo apgulė Sevastopolį, o maskolius tada mus varu išgincė to Sevastopolio ginti. O ką veiksi néjės, juk ta da maskolius ciosorius kietai lietuviams ant sprando sėdejo...

Nei Dapšas, nei Petrošius, nei Bartašius, nei kitai dar ne žadėti nežadėjo šion ašarų pakalnėn keliauti, kai Polikarpas jau dalyavo Krimo kare ir už tai gavo, va, šiltą medalį, kur vienoje puseje aiškiai parašyta: „Ne man, ne man, bet vardui tavajam!“

— Al, ir tolis tas Sevastopolis, — pa-

reisėdė, — pustrečių metų pėčias

keliauau, kol beparsigauvai į giminaij so-

džių... Ir kokių tūk žmonių nemačiau:

ir pilkų, juodų ir geiton...

— Ai, ir tolis tas Sevastopolis, — pa-

reisėdė, — pustrečių metų pėčias

keliauau, kol beparsigauvai į giminaij so-

džių... Ir kokių tūk žmonių nemačiau:

ir pilkų, juodų ir geiton...

— Leidosi į kojas, net barzdos dulki-

jo, ne nebeatsigizgo... Tuo ir buvo

baigta Krimo valna. Sevastopolį apgy-

nėmė pypkų vožtuvėliai...

— Na, ir ką turkas su francu? —

ausis ištempe paklausėme.

— Leidosi į kojas, net barzdos dulki-

jo, ne nebeatsigizgo... Tuo ir buvo

baigta Krimo valna. Sevastopolį apgy-

nėmė pypkų vožtuvėliai...

Ir dėde mums parodė savo pypkę.

— Va, ant šitos parciilano galutės buvo misiniginiu vožtuvėliu, tokas su sky-

lėtimis. Bet dabar nebera, paliko prie Sevastopolio... Tada ciosorius užkabi-

no man, va, šiltą medalį, padavė ranką

ir pasakė: „Molodec! Su lietuviškais ka-

reiviais galima drąsiai apgulti ir ginti

visokias tvirtovės. O dabar galį drožti

namon. Po dviešimt penkerių metų at-

eteili pas mane į Sankt-Peterburgą, aš

tau duos auksinę armonikę!“

— Ar bebuval, Polikarpai, nuėjės į ta-

Sankt-Peterburgą?

— Tingėjau... Vis šaltos žemos bū-

davo, o paskui išgirdau, kad ir pats

Aleksandras kojas pastates... Kad ne-

būčiau buves durnas per visą pilvą, tai

ir be armonikėlių šiandien būčiau bu-

ve spindintis ponas ir didžius dvarus

bevaldės...

— Polikarpai! — nustebome. — Ir kai-

ta būtū atsitikę?

— Nagi, kai buvo. Einu tada aš jis

po Sevastopolio namon, čia į Pašilius

šią medali prisiabinėjės. O keliauti rei-

kėjo per visą ciosorstę, dėl to visko ir

atsitikėjo.

— Šakytis! — apsinavojau tokiuo

slėptuvėliu...

— Taigi, kai buvo. Einu tada aš jis

po Sevastopolio namon, čia į Pašilius

šią medali prisiabinėjės. O keliauti rei-

kėjo per visą ciosorstę, dėl to visko ir

atsitikėjo.

— Tai kai tu, dėde, atsiskel?

— Regit, namiškiai buvau pasilges, o

dargi išsidamas į reikrūus, aš čia buvau

palkės tokią Rozaliją...

— Ak, kokia laimė dėdei kelyje buvo

pasipainiojus!...

— Taigi. Dabar ir pats gailiuos. Var-

gau visą amžių, kaip pelė, o būčiau ga-

lejės būti šviesiausiai grafu ir didžiu-

dvarus valdyti...

Lauke braškėje tvorus, riešučiomis

nuo dangaus biro spindinčios žvaigždės.

</div

Bekanntmachung

betr. die Neuregelung der Betriebsstoffversorgung

Ab. 1. 12. 41 dürfen zu allen Tanklagern und Tankstellen der Ostland Ölvertriebs Gesellschaft a.b.H. (vorauß „Lietukis“ - Nafta - Abteilung), Kauen, und der Landwirtschaftlichen Genossenschaften in Generalbezirk Litauen.

Benzin, Gasöl (Dieselkraftstoff), Petroleum, Autoöl, Getriebeöl und Autofett. nur gegen nachstehende Tankscheine bzw. Tankmarken abgegeben werden:

I. Wehrmachtstankscheine des OHK (Gen. u., gältig in den besetzten Ostgebieten, die zum bargeldlosen Bezug berechtigen:

1. Benzin (Autokraftstoff) à 5 ltr. 10 ltr und 50 ltr.
2. Gasöl (Dieselkraftstoff) à 5 ltr. 10 ltr und 50 ltr.
3. Autoöl à ½ ltr und 1 ltr.
4. Getriebeöl à ½ ltr und 1 ltr.
5. Fett à ¼ kg und 1 kg.

II. Wirtschaftstankmarken:

1. Benzin (Autokraftstoff), Serie C (Farbe: blau) à 5 ltr. und Serie B (Farbe: blau) à 10 ltr.
2. Gasöl (Dieselkraftstoff), Serie N (Farbe: grün) à 10 kg und 50 kg.
3. Motorenpetroleum, Serie L (Farbe: gelb) à 5 kg und 10 kg.
4. Leuchtpetroleum, Serie K (Farbe: braun) à 1 ltr.

5. Auto- oder Motorenöl, Serie M (Farbe: rot) à 1 ltr.

Auf Autoöltankmarken kann auch Getriebeöl oder Autofett abgegeben werden.

Für die Auslieferung grösserer Mengen an die Industrie gelten ausserdem noch die Bezugsscheine mit dem Aufdruck „Der Generalkommissar in Kauen, H. A. III/Wi, Ref. Mineralöl; die mit meinen Dienstsiegel versehen sind. Die Kontingente in Tankmarken für die Landkreise erhalten die mit der Verteilung beauftragten Kreischefs vom zuständigen Gebietskommissar.

Die Wirtschaftstankmarken können bei der Ostland Ölvertriebe Gesellschaft m. b. H. (vormals „Lietukis“, Nafta-Abteilung), Kauen, Laisvės Allee 32. bezahlt und gegen Gutscheine eingetauscht werden, die bargeldlosen Bezug an den Tankstellen der Firma ermöglichen.

Die für November ausgegebenen Wirtschaftstankmarken (Serie A, weiss, Serie I, gelb) verlieren ab sofort, ihre Gültigkeit und dürfen nicht mehr eingelöst werden.

War gegen die Vorschriften dieser Bekanntmachung verstoss oder ihre Durchführung vorsätzlich oder fahrlässig verhindert, wird bestraft.

Kauen, den 26. 11. 1941.

Der Generalkommissar in Kauen
i. A. gez. NABERSBERG

Skelbimas

apie naują skystu kuru aprūpinimo sulvardymą

Nuo 1941 m. gruodžio 1 d. visoms Rytu krašto naftos paskirstymo benodvėms su aprėžta atsakomybe (buvisio „Lietukio“ naftos skyraus) skysto kuro tankų sandėliams ir tankų stovėjimo vietoms Kaune ir žemės ūkio kooperatyvams Generalinėje Lietuvos srityje.

Benzinas, gazolis (diselinis skystas kuras), žibalus automobilinė alyva, variklinė alyva ir automobilinių riebalų gali būti duodami tik su žemiau nurodytais tankiniuose leidimais arba pažymėjimais:

1. Karo pajėgos OKH (Vyr. kar. vadovybės) Vyriausiojo Štabo tankinių leidimai, kurie galioja okupuotose Rytu srityse ir duoda teise gauti be atlyginimo grynaus pinigais:

1. Benzino (automobilinis skystas kuras) po 5 ltr, 10 ltr ir 50 ltr.

2. Gazolis (diselinis skystas kuras) po 5 ltr, 10 ltr ir 50 ltr.

3. Automobilinės alyvos po ½ ltr ir 1 ltr.

4. Variklinės alyvos po ½ ltr ir 1 ltr.

5. Riebalų po ¼ kg ir 1 kg.

II. Okio tankinių pažymėjimai:

1. Benzino (automobilinis skystas kuras), C serijos (mėlynos spalvos) po 5 ltr ir B serijos (mėlynos spalvos) po 10 ltr.

2. Gazolio (diselinis skystas kuras), N serijos (žalios spalvos) po 10 kg ir 50 kg.

3. Motorinio žibalo L serijos (geltonos spalvos) po 5 kg ir 10 kg.

4. Žibalo šviesai, K serijos (rudos spalvos) po 1 ltr.

5. Automobilinės arba motorinės alyvos M serijos (raudonos spalvos) po 1 ltr.

Už automobilinės alyvos tankinius pažymėjimus gali būti duodama taip pat variklinė alyva arba automobilių riebalai.

Didesniems kiekiams pramonei išduoti, be to dar, galioja leidimai su užrašu: „Der Generalkommissar in Kauen, N. A. III/Wi, Ref. Mineralöl“, ir su mano antspaudu. Pagal tankinius pažymėjimus reikiamus kiekius krašto apskritims gauna apskriti viršininkai, kuriems yra pavesta paskirtys, iš atitinkamo srities komisario.

Už tankinių pažymėjimai gali būti apmokėti Rytu Krašto naftos paskirstymo bendrovėje su aprėžta atsakomybe (buvisio „Lietukio“ naftos skyriuje), Kaunas, Laisvės alėja 22 ir pakeisti į bonus, už kuriuos galima skysta kura gauti firmos tanku stovėjimo vietose be atlyginimo grynaus pinigais.

Lapkričio mėnesiui išduoti už tankinių pažymėjimai (A serijos – balti, I serijos – geltoni) tuo nustėjimo galios ir už juos nebeturi būti skystas kuras duodamas.

Kas nusižengs šio skelbimo nuostatomis ar sąmoningai arba perapseidima trukdys juos vykdyti, bus nubaustas.

Kaunas, 1941 m. XI. 23 d.

Generalinio Komisaro Kaune
pavedamas

(pas.) NABERSBERG

Pakeistos įnašų normos profesinėms sajungoms ir socialiniams draudimui

Padidinus atlyginimus ir pagerinus pajamų salygas, nuo 1941 m. gruodžio mén. 1 d. įsigalioja šis įnašų pakeitimas:

1. Įnašus Profesinėms Sajungoms

- a) nuo mėnesinių pajamų iki RM 50 – RM 0,50 kas mėnesi
- b) nuo mėnesinių pajamų nuo RM 50,– iki RM 100 – RM 0,75 kas mėnesi
- c) nuo mėnesinių pajamų nuo RM 100,– iki RM 200,– RM 1,50 kas mėnesi
- d) nuo mėnesinių pajamų nuo RM 200,– iki RM 300,– RM 2,50 kas mėnesi
- e) nuo mėnesinių pajamų nuo RM 300,– iki RM 400,– RM 3,50 kas mėnesi
- f) nuo mėnesinių pajamų nuo RM 400,– iki RM 500,– RM 4,50 kas mėnesi
- g) nuo mėnesinių pajamų daugiau kaip RM 500,– RM 6,– kas mėnesi

Darbo jėgos žemės ūkyje, o taip pat namų ruošos tarnautojai moka vienodą įnašą 50 Pfg. kas mėnesi:

- a) už piemenį (berniuką ar mergaitę iki 16 m.) RM 1,20 kas mén.
- b) už tarnaite arba pusberni " 1,60 " "
- c) už kumečio šeimą arba lauko darbininką " 2,—" "

3. Įnašus socialiniams draudimui už kia mokėti:

- a) Kaune ir Vilniuje RM 2,– kas mėnesi
- b) apskričių miestuose " 1,60 " "
- c) kitose vietose " 1,20 " "

Įnašai Profesinėms Sajungoms ir socialiniams draudimui imokami pagal ligšiolines taisyklės,

pas. WÖHLER,

Karo Valdybos Vyr. Tarėjas

Sportas

LEDO RITULIO TURNYRAS

Šiandien atidaromas ledo ritulio sezonas. Ta proga rengiamas turnyras, kuriamo dalyvauja penkios komandas: Perkūnas, LGSF, LFLS, Tauras ir Kovas. Turnyras užtrūks dvi dienas. Šiandien 14.30 val. žaidžia Tauras ir LGSF (teisėjai Vaškelis, Vaitkevičius), po ju susitinka Perkūnas – Kovas (teisėjai Brazauskas, Grigauskas). Ryt, sekmadienį, rungtynių pradžia 11 val., kai žais antruojant rungtynių nugalėtojas su LFLS. 13 val. bus baigminis susitikimas.

Zaidžiamas du keliiniai po 20 minučių. Jei pergalė bus neišpresta, tadėlė reikia pripažinti, kad tai, kai slidės charakteringiausia, pačiu slidžiu ir išpienos forma, ilgis, proporcija, pritaikymas prie paviršiaus ir sieno, liko mažiausiai paliesta. Kitai sakant, šioje srityje labai mažai padaryta patobulinimų.

Patobulinimai ir technika vien laimėjimais neapsiriboją, todėl nekiela jokios abejonių, kad slidžiu evoliucija artimiausiu laiku gali pakrypti ta linkme, kad nebus naudojami ir teplai, o juos pakeis slidės su specialiai išskaptuotomis išpiovomis (panašios slidės yra pasirodžiusios Švedijoje ir Vokietijoje; vadinamos oro slidėmis).

STALO TENISO RUNGTYNĖS

Šiandien 17 val. Kuno Kultūros Rūmuose pradedamos Kauno vidurinių mokyklų stalų teniso pirmenybės. Pirmenybės sukėlė didelio susidomėjimo, nes daug geresnių stalų tenisiųninkų yra mokiniai ar mokinės. Sekmadienį rungtyniai nuo 9.30 val. iki 12.20 val. Turnyro varžybos vykdomos vieno minušo sistemoje, išsprendiant laimėjimą dvieju laimėtasi setais. Tik vyrų vieneto pusfinalyje ir finale bei vyrų duejų finale reikia triju laimėtų setų. Pirmenybiu vyr. teisėjas Antanas Naujokas, pirmenybiu vedėjas Albinas Katilius.

RYT PERKŪNAS – LFLS

Ryt, sekmadienį, 14 val. stadioje ivyks paskutinės Kauno futbolo pirmenybių rungtynės. Zaidžia Perkūnas – LFLS. Perkūnas laimėjės iškops į trečią vietą ir turės 4 taškus. Tiesa, pirmenybiu lentelėje ir dabar Perkūnas yra trečioji vietoje, bet nauji laimėtai taikai į vieta dar labiau sustiprinti, ir Perkūnui nereikičiai tenkinantis vien peresinių įvarčių santykį.

Rungtynės bus tik tuo atveju, jei temperatūra nesiekia daugiau 6° šalčio.

KREPŠINIO TEISĒJŲ KURSAI

Jaučiamas didelis kvalifikuočių krepšinio teisėjų trūkumas. Kuno Kultūros Rūmai, tuo susirūpino ir gruodžio 8 d. ruošia krešinės teisėjų kursus. Užsirašyti Kuno Kultūros Rūmuose pas krepšinio vadova Zaroski.

Savitarpinės pagalbos kronika

KAUNO ARKIVYSKUPIJOS KŪRIJA KVICIĀ DVA SININKUS I SAVITARPINĖS PAGALBOS TALKAI

Kauno Arkivyskupijos Ordinariatas

Vyr. Savitarpinės Pagalbos Komitetas

painavimo, kad jis yra pasiuntę savo arkivyskupijos dekanams šio turinio aplinkraštį:

„Darbo ir Socialinių Reikalų Vadovos iniciatyva šiemet ruošiama didelė Savitarpinės Pagalbos akcija visoje Lietuvoje. Tam reikalui tvarkyti Kaune įsteigtas Vyriausiasis Savitarpinės Pagalbos Komitetas, provincijoje steigiami nuo jo priklausantieji komitetai. Vyriausiasis Komitetas kreipiasi raštui į Kauno Arkivyskupijos Ordinariata prasydamas paraginti dvasiškiją, kad ji įvairiai būdais paremtų ta savitarpinės pagalbos akciją. Rasdamas ta pagalbos darba naudingu ir reikalingu, Ordinariatas padevė Tamstai pasirūpinti, kad dekanato klebonai ir bažnyčių rektoriai Savitarpinės Pagalbos reikalams surengtu rinkliaus savo bažnyčiose, pirmiau paaiškinti iš sakyklos tikinčiesiems rinkliaus svarba, ir surinktas auka atiduotu vietiniams Savitar-

Slidės prieš 5000 metų

Ziemos sezoną dažnai mūsu, kai mėgėjas ar kaip tos šakos specialistas, kultyvuoją slidžiu sportą, tačiau veikniekas nepagalvoja, kokia ilga ir idomia evoliucija yra praėjusios slidės. Nekreipė dėmesio į slidžių raidą ir slidžių specialistą. Pastarieji visa dėmesi nukreipė į brangius ir kaskart vis tobulinamus tepalus, klisterius ir apkaustumų suprastinimą bei tobulinimą. Taip, tai yra svarbu, nes be to slidžių sportas negalės plisti. Bet vis dėlto reikia pripažinti, kad tai, kai slidės charakteringiausia, pačiu slidžiu ir išpienos forma, ilgis, proporcija, pritaikymas prie paviršiaus ir sieno, liko mažiausiai paliesta. Kitai sakant, šioje srityje labai mažai padaryta patobulinimų.

Pietų slidės yra vėlybesnio kilimo. Abi vienodo ilgio, neapvilkto oda, su išskaptuotomis vietomis, kai jų išskaptuoti. Sitas slidžių tipas išskirtinės yra suprantamai tokios slidės turėjo didelį triunimą, ir didelio greičio jomis negalima buvo pasiekti. Arktikos slidžių dažnai dažnai paaukštinti kraštai.

Pietų slidės yra vėlybesnio kilimo. Abi vienodo ilgio, neapvilkto oda, su išskaptuotomis vietomis, kai jų išskaptuoti. Sitas slidžių tipas išskirtinės yra suprantamai tokios slidės turėjo didelį triunimą, ir didelio greičio jomis negalima buvo pasiekti. Arktikos slidžių dažnai dažnai paaukštinti kraštai.

Labai idomios yra šiaurės slidės. Nuo pirmųjų tos slidės skiriasi tuo, kad jos yra nevienodo ilgio. Viena slidė apie 2 m ilgio, kita, neapvinkio, plati ir aptraukta elnia oda. Pirmoji slidė pripažinta įvairiai, antroji – atsisipiri. Slidinėjimas tomis slidėmis turėjo būti panašus į čiuozimą viena pačiai.

Be prof. Wiklundu minėtų slidžių tipų, durpių išskesonose rasta pėdsakų dar visos eilės slidžių rūšiu, kurios yra charakteringos slidžių istorijai. Šiaurės Švedijos miesto Arnas rastos slidės apie 2 m ilgio su siauresne užpakalinė dalimi, ir net su apkaustytais. Kojas nuo klibėjimo saugojo iš žono prikaltos dvi išilginės lentelės po 1,5 cm aukščio. Specialiai tyrimai (kaisinėjimai) didelės durpių, kurių sluoksniuose randama slidžių nuotrūpu igalina nustatyti slidžių amžių šimto metų tikslumą, rodo, kad šių slidžių amžius siekia nuo 2000 m. iki 800 m. prieš Kr. Durpėse yra dar užtikta įvairių slidžių komplektų ir net slidžių aprangos. Arnoje surasta irko pavaidalo lazda, kuri buvo vartojama šiu dienų slidžių lažų vietoje. Dvi laždas slidės pėdsakė laplandai.

Reikia pripažinti, kad senovės slidės buvo labai rūpestingai padarytos ir pagrįstos. Šių dienų slidės primena senovės slidės su išsiplėtojusių apkaustum

Kauno Didysis Teatras

Seštadienį, lapkričio 29 d.

COPPELIA

Delibos 3 v. baletas

Bilietai nuo 0,30 — 1,50 RM

Sekmadienį, lapkričio 30 d., 13 val.

TARTUUFAS

Moljero 5 v. komedija.

Bilietai nuo 0,50 — 2,50 RM

Sekmadienį, lapkričio 30 d. vakare.

AIDA

G. Verdi 8 pav. opera.

K. Petruskui dalyvaujant.

Bilietai nuo 0,50 — 2,50 RM

Antradienį, gruodžio 2 d. 19 val.

Danutės Nasvytytės

MENO ŠOKIU KONCERTAS

Bilietai nuo 0,50—3,00 RM

Abonent. bilietai negalioja

Trečadienį, gruodžio 3 d.

BRANDOS ATTESTATAS

L. Fodoro 3 v. pjesė

Bilietai nuo 0,20—1,20 RM

Abonent. bilietai negalioja

Penktadienį, gruodžio 5 d.

PAKALNĖ

E. d'Albert 3 p. opera

K. Petruskui dalyvaujant

Bilietai nuo 0,50—2,50 RM

Abonent. bilietai negalioja

Šeštadienį, gruodžio 6 d., 15 val.

LINKSMOJI NAŠLĖ

F. Leharo 3 v. operetė

Bilietai nuo 0,40—2,00 RM

Abonent. bilietai negalioja

Šeštadienį, gruodžio 6 d., 18,30 val.

UŽBURTOJI FLEITA

R. Drigo 1 v. baletas

KVIEČIMAS ŠOKIUI

Weberio 1 v. baletas

VIEŅOS DŽIAUGSMAS

J. Strauso 1 v. baletas

Bilietai nuo 0,40—2,00 RM

Abonent. bilietai negalioja

Sekmadienį, gruodžio 7 d., 13 val.

KLASTA IR MEILĖ

F. Šilerio 5 v. tragedija

Bilietai nuo 0,20—1,00 RM

Abonent. bilietai negalioja

Sekmadienį, gruodžio 7 d., 18,30 val.

ŪGONU BARONAS

J. Strauso 3 v. komiška opera

Bilietai nuo 0,50—2,50 RM

Abonent. bilietai negalioja

Spektaklių pradžia 18,30 val. Bilietai

parduodami nuo 10 iki 12 ir nuo 16

iki 19 val.; šventadieniais — nuo 12

iki 14 ir nuo 16 iki 19 val.

Kauno Jaunimo Teatras

Sekmadienį, lapkričio 30 d., ne 15, bet

14 val.

Premjera

KELIAUJANTI PURIENA

Manfredo Kyberio 4 veiksmu, 10 pav.

pasaka.

Bilietai nuo 0,40 — 1,00 RM.

Bilietai parduodami teatro kasoje

kasdien nuo 10 — 15 ir nuo 17 — 19

val.

Dalyvavusieji laidojant š. m. liepos

men. 9 d. L. Raud. Kryžiaus ligoni

nėje nuo žaidžiu mirusi Sauli-parti

zana

ADOMA FURMANAVIČIŪ

(Kurmanavičiū),

malonai prašomi pranešti savo adres

sus J. Furmanavičiū Vilkaviškyje,

Basanavičiaus g. 50, arba Kaune —

VI. Būreli telefonu Nr. 29412. 4063(3)

Standien, lapkričio mėn. 29 d., Ožeš

kienės g. 27, atidaromas

VARIETE — TEATRAS

Klekvienė dieną teatras statys du se

ansus: 18 ir 20 val. Šventadieniais:

16, 18 ir 20 val. Bilietai parduodami

teatro kasoje nuo 12 v. iki 14 v. ir va

kare nuo 17 val. 4174(1)

VALSTYBINIS DURPIU PRAMO

NĖS TRESTAS

Kaunas, Laisvės al. Nr. 9, II aukštasis

Telefonu Nr. Nr.:

1. Valdytojas 23536

2. Valdytojo padavuotojas —

vyr. inžinerius 27600

3. Finansų ir Buhalterijos skyr.

vedėjas 23495

4. Buhalterija — Kasa, skyr.

vedėjo padavuotojas 29509

5. Vyr. mechanik skyrius .. 23516

6. Administratyviniai Ukinis

skyrius 29083

Durpiu Tresto Remonto Darbtuvės:

Kaunas, Pramonės skersg. Nr. 1b

7. Darbtuvės vedėjas 25314

4167(1)

SMULKŪS SKELBIMAI

Siūlo darbo

Skubliai reikalingas Foto retušorius, arba retušorė. Sančai, Juozapavicius prospe. 50. Foto „Liucija“. 4098(2)

Reikalinga tarnaitė meistė ūkiui Kauno priemiestyje. Kreipkitis: Kaunas, Kęstučio g. 15, kamb. 6, I aukštatas, darbo dienomis, nuo 9—16 val. 4087(2)

Lentvario Vinu ir Viejos fabrikui skubliai reikalingi:

1. Technikinis vedėjas,

2. Vokiečių ir lietuvių klb. mokas

vertėjas, galis rašyti mašinėle,

3. Trys lietuvių sargai.

Teirautis: Valst. Vinu ir Viejos fabr. Nr. 1, Lentvaris, Kęstučio 1, tel. 8. 4108(3)

Skubliai reikalingi staliai ir teknika Atlyginimas geras. Kreipkitis: Šančiai, Juozapavicius pr. 92, „Dailė“ žaislų fabrikas. 4168(1)

Dviejų asmenų šeimai reikalinga ateinanti patarnautoja. Rekomendacijos būtinos. Sasnauskas g. 17, b. 5. Kreipkitis nuo 13—17 val. 4170(1)

Kauno Miesto Savivaldybė reikalingas korespondentas — vertėjas, gerai mokantis žodžiu ir raštu lietuvių ir vokiečių kalbas. Kreipkitis: Jaisvės al. 70, III a., 26 kamb. 4168(1)

Mažai šeimai be vaiku reikalinga tarnaitė. Višinskio 30, b. 17, tel. 28765. 4163(1)

Dviem nevedusiems vokiečių valdininkams reikalinga tarnaitė — žeminiukė, mokanti virti. Kreipkitis: Prieplaukos kr. 53, b. 2, tel. 26028. 4162(1)

Skubliai reikalinga tarnaitė mažai šeimai. Kreipkitis: Klevu g. 1, b. 2 (Prie A. Panemunės tilto). 4125(1)

Reikalingas daržininkas į ūki netoli Kauno. Kreipkitis: Kaune, Senamiesčio. Elijaševu g. 17, b. 2. tel. Nr. 20155. 4089(3)

Reikalinga žeminiukė, mokanti virti ir namu ruoša. Atlyginimas geras. Dėl salygų kreipkitis: Radviliškis nl. 54, b. 2, tel. 28056. 4093(1)

Dviračių D-vei. Kaunas. Lukšio 12, reikalingas šaltkalvis. Pageidaujama vokiečių pilietis, arba gérų mokas vokiečių kb. Darbas nuolatinis. 4129(1)

Reikalinga 3-ju suaugusiu šeimai tarnaitė. Zarasu 6. tel. 27732. 4145(2)

Sargėnu Sanatorijai reikalinga medicinos sesuo. Kaunas — Vilijampolė. Sargėnu g. Nr. 24, tel. 20204.

Sanatorijos Direktorius 3911(3)

Reikalinga žeminiukė prie 2 asmenų. Kreipkitis: Raginės g. 32 (jėjimas iš kiemo) nuo 17—19 ir sekmedienį visą dieną. 4061(2)

SKELBIMAS

Marijampolės Apakrities Ligoninėlė reikalingas prityres, su stažu, labrantas I eilės (gali būti ir ne gydytojas), su atlyginimu X kategorijos. Kreipkitis asmeniškai į ligoninės vedėja. 4062(3)

Stambesniame ūkyje reikalinga praslinavusi, gerai raštinga žeminiukė, mokanti virti. Rašti: Ukmegė. Iki pareikalavimo 34. 4157(1)

Perkame išvairias knygas, vartotus pašto ženklius, žaislus ir rankdarbius (drožinėjimus, siuvinėjimus ir pan.). Lukšio g. 22, knygynas. 4137(1)

Parduodamas Philips tinklinis radio aparatas, 5 lempu. Vilijampolė, Jurbarke g. 28, b. 2. 4149(1)

Buhaleris, 12 metų savistovai vedes istraigų ir imonių buhalterija, ieško atitinkamo darbo. Siūlyti: Kaunas, telef. 28021. 4121(1)

Sodininkas — ūkvedys, turėjus praktiką ūkio vedime, mokslo ir darbo išdužimus, ieško darbo. Ariogala, Vytauto g. Nr. 100. M. S. 4132(1)

Ieškau tarnaitės vietas prie vieno arba dviejų asmenų. Moku virti ir siek tiek vokiečių k. Elmūcio 6, b. 2. 4133(1)

Sažininga 20 m. mergaitė, visą lalką dirbusi ūkyje, mokanti visus darbus, ieško darbo Kaune ar netoli jo. Kaunas, Šančiai, Vilnų g. 12, b. 4. Bronei. 4144(1)

Valstininko padėjėjas: prityres ir sažiningas farmacininkas ieško vienos Kauno ar bendrai vaistinėse. Siūlyti raštiškai: Admin. „I Laisvė“ Nr. 3424. 4171(2)

Jaunuolis, mokas lietuvių, vokiečių, lenku ir rusu kalbas, ieško atitinkamo darbo. Siūlyti: Bravoro g. 1, b. 5. 4094(3)

Valdininkas, prityres administratorius, su rimiū stažu sutiktu užimti atatinkamas pareigas pramonės ar kit. imoneje Kaune.

Siūlyti: „I Laisvė“ administracija pas Nr. 1058530. 4102(3)

Buhalteris, ilgai dirbę ūkiškose organizacijose, mokas pakankiamai žodžiu ir raštu vokiečių kalba, ieško atitinkamos tarnybos. Skambinti 26236, nuo 9—16½. 4091(2)

Gabus, raštingas jaunuolis, mokas lietuvių, lenku, rusu ir šiek tiek vokiečių kalbas, ieškau tarnybos darbo. Siūlyti laikr. adm. dei. „laik. asm. liud. Nr. 625“. 3937(5)

Provizorius padėjėjas su ilgamete praktika IEŠKO VIETOS vaistinėje ar vaistų sandėlyje. Sužinoti: pastas Kamajai, vaistinė. 4077(1)

Jaunas, gabus, nevedės vyras ieško zakristijono vietus. Gali vesti pašto agentūrą. Uosto g. 6, tel. 23038. 4164(1)

Moterų rūbu siuvėja, turinti ilgamete praktika, specialistė, darba atlieka sutartu laiku, pigiai, gerai ir greitai.

Moterų paltu ir kostiumeliu užtenka vieno prisimieravimo.

Savanoriu pr. 135, salka 1 (greta buv. kino Hollywood). 4128(1)

Jau šiandien pagalvokime, ką galėsime paaukoti Šavitarpinei Pagalbai rinkliavų dienomis

Vertinkime savo turtus

Šie audringi karo laikai, kai taip nepasovios išairios materialinės vertybės, turi mus paraginti dar daugiau susidomėti tais mūsų tautos turtais, kurių nei rūdys éda, nei vagys išplešia. O tokiu veringu, brangiu ir už auksą nenuperkamu turtu mūsų tauta turi daugybę. Vilniaus Filharmonijos Liaudies Ansamblis, su tokiu nepaprastu pasisekimu keletą dienų koncertavęs Kaune, tačiau tiesa dar labiau patvirtina. Tie vertingieji mūsų tautos turtai — tai neišsemiamai mūsų tau osakos ir tautodailės šaltiniai, mūsų tautinė papročiai, apeigos ir pagaliau kalba. Tai vis vertybės, kurios sudaro tautos veida, stiprina ir jungia ją visokose pavojuose, verčia dar labiau pamilti savajį kraštą ir visą savo giminę aplinka.

Iš savosios tautosakos, ypač iš nesuskaitomų liaudies dainų, aiškių matome, kokia kūrybinga, patabli ir turinti didelį meno jutimą buvo mūsų tau os pagrindas — liaudis, plati mūsų ūkininkijos sluoksniai. Juk ne kieno kito, o tik jos per tuos ilgus amžius visa ta tautosakos sukurta ir éjo iš lūpu į lūpas, kol pasiekė mūsų dienas. Daug jos, tiesa, žuvo, per šimtmecius pasikeitė, bet vis dėlto ir tai, kas mums liko, — sudaro milžiniškas vertybės. Mokėjime tik tai vertinti ir suprasti!

Ir labai gerai padaryta, kad visa tai ištraukiama iš archyvu ir tautosakos rinkiniu, vėl atgaivinama ir natūraliai be jokių išskirtymų ar sumoderninimų patiekiamai žiurovams. Kas nuoširdžiai liaudies menininkų sukurtą, ką per ilgus amžius liaudis išdailino, išgražino, nepakenčia jokio falšvumo, jokio kraiptymo. Juk tekdavo girdėti nemažia liaudies dainu, mūsų kompozitoriu suharmonizuotu ir choru dainuojamu. Tiesa, daugumas jų taip pat labai gražiai atliekamos, tačiau vis dėlto tokio išpūdžio nepaliela. Visa jų grožis melodinė galima pastebeti tik paprasčiai, naūraliai jas atliekant. Ir nė kiek nenuostabu, kad tokiu atveju jos kiekviena liečiui griebia už širdies!

Per visą praėjusį dvidešimtmetį mes buvom labai link modernėti ir vytis Vakarų Europą. Tuo atžvilgiu, tiesa, padaryta ir pasiekta nemaža. Visose mūsų gyvenimo ir meno srityse padaryta milžiniška pažanga, tačiau vis dėl to mes tuo nieko nenustebinom ir nieku Vakarų Europos nepralenkėm. Viša laiką buvom tik jos mokiniai. Ir tikrai galla, kad tik tuo vienavėžiu keliu buvo nueita. Jei anksčiau būtų buvę tinkamai susirūpinę mūsų liaudies kūrybos, kuri taip charakterizuoja visą lietuvių tautą, iškėlimu, attinkama jos reprezentacija ir atlikimu, būtume susilaukę geresnių rezultatų. Tuo, aišku, nenorime pasakyti, kad visa kita, kas modernu, turi būti atmesta. Vilai ne! Bet tik, kad tarp kitų meno šakų turi būti padaryta jai vieta ir kad mūsų liaudies kūryba būtų tinkamai reprezentuojama. Tai yra mūsų tautos savita, originali kūryba, kokios kitos tautos neturi, o tuo jis yra vertinga visam meno pasaulei.

Juo labiau, kad tai neužkerta keliu nei operai, nei dramai, nei pagaliau jokioms kitoms meno šakoms. Visos jos turi laisvas rankas plėtoti savo menines pajegas ir siekti laimėjimų. Visokeriopos liaudies kūrybos reprezentavimas ir interpretavimas, kaip jau minėta, yra labai reikšmingas dalykas, tos kūrybos repertuaras — nepaprastai platus. Ilgai padirbėjus, gal bus surasti daugybę tikių, anot Vaizganto, deimančiukų, kurie ne tik mus visus žavi.

Néra tokios jégos, kuri užkirstų kelią Naujajai Europai žengti į priekį Vokiečių spaudos balsai apie Berlyno kongresą

BERLIN. Spauda plačiausiai rašo apie Berlyne besilankančią antikoministerinę valstybių ministeriją priėmimus pas Flureri. Tie priėmimai vadinti simboliniu kulminaciniu tašku išsilaisvinimo kovos, kuria vedė Europa, dékinga už savo išgelbėjimą. „Naujoji Europa, kuriu rūpinti nūdieninių laikais ir kurios kilnus profilius vis labiau ryškėja, rašo „Voelkischer Beobachter“. Su Ženevos sajunga neturi nėko bendro. Jos tvirtas centrinis taš-

kas yra ašyje. Ji kviečia visas sveikas tautines pajegas ir kiekvienai tautai nurodo vietą, kuria ji nusipeinė istorijoje darbu, atsakingumo jausmu ir tautinės substancijos vertingumu. Šiame pasikeitusiame pasaulyje socialinis teisingumas yra naujosios tarkos stulpų pagrindas. Ši Europa jau nebeauga ištatyti iš jos erdvėi svetimų šalių. Ji gyvena stipri ir samoniga iš savo jégu, ir pasauliu jis irodys, jog jis yra kupina kūrybingo

veržimosi į darbus, veržimosi, kuris yra priaugęs iki bet kokio uždavinio". Baigdamas, laikraštis pabrėžia, kad nėra pasaulyje tokios pajėgos, kuri galėtų užkirsti kelią tam žengimui į priekį, kad toks nusikalstimas gamtai karčia neatkeršytu pačiam pasikėsintojui. „Nors bolševistinio tautų priešo sugnuždymė mūsų ginklai vaidina nulemianti vaidmenį, konstatuoja „Berliner Boersenzeitung“, tačiau, vis dėlto, mes žinome, kaip daug prie to prisideda mūsų draugai iš sąjungininkų. Vesti iki galo Europos išsilaisvinimo kova, išsaugoti ir dar labiau sustiprinti galų gale sukurtą žemyno vieningumą — štai tie uždaviniai, kuriems igvendinti istorija yra pašaukusi nūdieninę ir sekaničias vokiečių kartas. Hitlerinė Vokietija juos išspręsti gali ir išspres". Baigdamas, laikraštis pabrėžia, kad ši europinė demonstra-

cija, ką Londono ir Vašingtone taip labai norima nuslėpti, yra ne tik kosovas paskelbimas, bet ir apsiplėndimas vykdyti bendra atsikūrimo darbą dabartyje ir ateityje. „Deutsche Allgemeine Zeitung“ nurodo į Adolfo Hitlerio nuteitą kelią į pabrėžia, kad jis kaip nacionalsocialistas nėra išėjė Europos surasti: jo kelias buvo, yra ir pasileika vokiškasis kelias. „Tačiau buvo lemta, rašo laikraštis tollau, kad tas vokiškasis kelias, kildamas į aukštumą, į platų žemyno kelią išsilies toje vietoje, kurioje išvyks vokiečių Rytų politikos sprendimas. Tas momentas jau yra pasiekta. Europos suvienijimo pagrindas yra bolševizmo valstybinės pajėgos sugnuždymas". Laikraštis baigia šiai žodžiai: „1941 metų Berlyno kongresas buvo nenumatyto platumo išvykis, o ne vaidinimas".

KRONIKA

MIRE PROF. PLATONAS JANAKAUSKAS

Lapkričio 27 d. Kėdainių apskr. Surviliškio valsč. Daniliškių ūkyje slaukėsen, amžiaus mirė Vytauto Didžio Universiteto technikos fakulteto mechanikos katedros profesorius inžinerijos daktaras Platonas Jankauskas. Jis jau keleri metai buvo išėjęs pensijon ir paskaitu universitete nebeskaitė. Vellonis buvo žymus mūsų mokslininkas, daug prisidėjęs išmokslinti visa jaunaja mūsų inžinerijos kartą. Kaip profesorius ir geras specialistas jis buvo studentų nepaprastai mylimas.

Laidotuvės išvyks sekmadienį lapkričio 30 d. Daniliškių ūkyje, Surviliškio valsč., Kėdainių apskr.

PAMALDOS EVANGELIKAMS

Si sekmadienį, lapkričio 30 d., 10 val. 15 min. Kauno evangelikų liuterionų bažnyčioje (Prieplaukos kr. 45) bus pamaldos lietuvių kalba.

DARŽOVIU AUGINTOJAMS

Užėjus šalčiams, daržovių pristatyti „Sodybai" nebegalima. Visi, kas tik daržoves yra išsandėlavęs, raginami pasirūpinti tinkama sandėlių priežiūra, kad daržovės nesušaltu. Daržoviu augintojai kas savaitė turi „Sodybų" papildomai pranešti kokius daržoviukiekius yra naujai išsandėliavę, nes šiuo metu „Sodyba" renka žinias apie išsandėliuotus daržoviukiekius. (ir)

IMONĖS IR ISTAIGOS RAGINAMOS PASKUBETI PRANEŠTI APIE JUATSTOVU IR ATSTOVU PAVADUOTOU PASKYRIMĄ

Prof. Sajungu Centro Biuras pakartotinai primena, kad ne visos imonės ir istaigos išspildė savo laiką per gen. vadybas ir ju organus išsiuntinėtai. „Pranešimų imonės Nr. 3" ir iki šiol dar nėra pristačiusios užpildyti klausimų lapų apie imonės (istaigos) atstovo ir atstovo pavaduotou paskyrinam.

Profesinių Sajungu Centro Biuras pakartotinai primena, kad ne visos imonės ir istaigos išspildė savo laiką per gen. vadybas ir ju organus išsiuntinėtai. „Pranešimų imonės Nr. 3" ir iki šiol dar nėra pristačiusios užpildyti klausimų lapų apie imonės (istaigos) atstovo ir atstovo pavaduotou paskyrinam.

Profesinių Sajungu Centro Biuras pakartotinai primena, kad ne visos imonės ir istaigos išspildė savo laiką per gen. vadybas ir ju organus išsiuntinėtai. „Pranešimų imonės Nr. 3" ir iki šiol dar nėra pristačiusios užpildyti klausimų lapų apie imonės (istaigos) atstovo ir atstovo pavaduotou paskyrinam.

Profesinių Sajungu Centro Biuras pakartotinai primena, kad ne visos imonės ir istaigos išspildė savo laiką per gen. vadybas ir ju organus išsiuntinėtai. „Pranešimų imonės Nr. 3" ir iki šiol dar nėra pristačiusios užpildyti klausimų lapų apie imonės (istaigos) atstovo ir atstovo pavaduotou paskyrinam.

Profesinių Sajungu Centro Biuras pakartotinai primena, kad ne visos imonės ir istaigos išspildė savo laiką per gen. vadybas ir ju organus išsiuntinėtai. „Pranešimų imonės Nr. 3" ir iki šiol dar nėra pristačiusios užpildyti klausimų lapų apie imonės (istaigos) atstovo ir atstovo pavaduotou paskyrinam.

Profesinių Sajungu Centro Biuras pakartotinai primena, kad ne visos imonės ir istaigos išspildė savo laiką per gen. vadybas ir ju organus išsiuntinėtai. „Pranešimų imonės Nr. 3" ir iki šiol dar nėra pristačiusios užpildyti klausimų lapų apie imonės (istaigos) atstovo ir atstovo pavaduotou paskyrinam.

Profesinių Sajungu Centro Biuras pakartotinai primena, kad ne visos imonės ir istaigos išspildė savo laiką per gen. vadybas ir ju organus išsiuntinėtai. „Pranešimų imonės Nr. 3" ir iki šiol dar nėra pristačiusios užpildyti klausimų lapų apie imonės (istaigos) atstovo ir atstovo pavaduotou paskyrinam.

Profesinių Sajungu Centro Biuras pakartotinai primena, kad ne visos imonės ir istaigos išspildė savo laiką per gen. vadybas ir ju organus išsiuntinėtai. „Pranešimų imonės Nr. 3" ir iki šiol dar nėra pristačiusios užpildyti klausimų lapų apie imonės (istaigos) atstovo ir atstovo pavaduotou paskyrinam.

Profesinių Sajungu Centro Biuras pakartotinai primena, kad ne visos imonės ir istaigos išspildė savo laiką per gen. vadybas ir ju organus išsiuntinėtai. „Pranešimų imonės Nr. 3" ir iki šiol dar nėra pristačiusios užpildyti klausimų lapų apie imonės (istaigos) atstovo ir atstovo pavaduotou paskyrinam.

Profesinių Sajungu Centro Biuras pakartotinai primena, kad ne visos imonės ir istaigos išspildė savo laiką per gen. vadybas ir ju organus išsiuntinėtai. „Pranešimų imonės Nr. 3" ir iki šiol dar nėra pristačiusios užpildyti klausimų lapų apie imonės (istaigos) atstovo ir atstovo pavaduotou paskyrinam.

Profesinių Sajungu Centro Biuras pakartotinai primena, kad ne visos imonės ir istaigos išspildė savo laiką per gen. vadybas ir ju organus išsiuntinėtai. „Pranešimų imonės Nr. 3" ir iki šiol dar nėra pristačiusios užpildyti klausimų lapų apie imonės (istaigos) atstovo ir atstovo pavaduotou paskyrinam.

Profesinių Sajungu Centro Biuras pakartotinai primena, kad ne visos imonės ir istaigos išspildė savo laiką per gen. vadybas ir ju organus išsiuntinėtai. „Pranešimų imonės Nr. 3" ir iki šiol dar nėra pristačiusios užpildyti klausimų lapų apie imonės (istaigos) atstovo ir atstovo pavaduotou paskyrinam.

Profesinių Sajungu Centro Biuras pakartotinai primena, kad ne visos imonės ir istaigos išspildė savo laiką per gen. vadybas ir ju organus išsiuntinėtai. „Pranešimų imonės Nr. 3" ir iki šiol dar nėra pristačiusios užpildyti klausimų lapų apie imonės (istaigos) atstovo ir atstovo pavaduotou paskyrinam.

Profesinių Sajungu Centro Biuras pakartotinai primena, kad ne visos imonės ir istaigos išspildė savo laiką per gen. vadybas ir ju organus išsiuntinėtai. „Pranešimų imonės Nr. 3" ir iki šiol dar nėra pristačiusios užpildyti klausimų lapų apie imonės (istaigos) atstovo ir atstovo pavaduotou paskyrinam.

Profesinių Sajungu Centro Biuras pakartotinai primena, kad ne visos imonės ir istaigos išspildė savo laiką per gen. vadybas ir ju organus išsiuntinėtai. „Pranešimų imonės Nr. 3" ir iki šiol dar nėra pristačiusios užpildyti klausimų lapų apie imonės (istaigos) atstovo ir atstovo pavaduotou paskyrinam.

Profesinių Sajungu Centro Biuras pakartotinai primena, kad ne visos imonės ir istaigos išspildė savo laiką per gen. vadybas ir ju organus išsiuntinėtai. „Pranešimų imonės Nr. 3" ir iki šiol dar nėra pristačiusios užpildyti klausimų lapų apie imonės (istaigos) atstovo ir atstovo pavaduotou paskyrinam.

Profesinių Sajungu Centro Biuras pakartotinai primena, kad ne visos imonės ir istaigos išspildė savo laiką per gen. vadybas ir ju organus išsiuntinėtai. „Pranešimų imonės Nr. 3" ir iki šiol dar nėra pristačiusios užpildyti klausimų lapų apie imonės (istaigos) atstovo ir atstovo pavaduotou paskyrinam.

Profesinių Sajungu Centro Biuras pakartotinai primena, kad ne visos imonės ir istaigos išspildė savo laiką per gen. vadybas ir ju organus išsiuntinėtai. „Pranešimų imonės Nr. 3" ir iki šiol dar nėra pristačiusios užpildyti klausimų lapų apie imonės (istaigos) atstovo ir atstovo pavaduotou paskyrinam.

Profesinių Sajungu Centro Biuras pakartotinai primena, kad ne visos imonės ir istaigos išspildė savo laiką per gen. vadybas ir ju organus išsiuntinėtai. „Pranešimų imonės Nr. 3" ir iki šiol dar nėra pristačiusios užpildyti klausimų lapų apie imonės (istaigos) atstovo ir atstovo pavaduotou paskyrinam.

Profesinių Sajungu Centro Biuras pakartotinai primena, kad ne visos imonės ir istaigos išspildė savo laiką per gen. vadybas ir ju organus išsiuntinėtai. „Pranešimų imonės Nr. 3" ir iki šiol dar nėra pristačiusios užpildyti klausimų lapų apie imonės (istaigos) atstovo ir atstovo pavaduotou paskyrinam.

Profesinių Sajungu Centro Biuras pakartotinai primena, kad ne visos imonės ir istaigos išspildė savo laiką per gen. vadybas ir ju organus išsiuntinėtai. „Pranešimų imonės Nr. 3" ir iki šiol dar nėra pristačiusios užpildyti klausimų lapų apie imonės (istaigos) atstovo ir atstovo pavaduotou paskyrinam.

Profesinių Sajungu Centro Biuras pakartotinai primena, kad ne visos imonės ir istaigos išspildė savo laiką per gen. vadybas ir ju organus išsiuntinėtai. „Pranešimų imonės Nr. 3" ir iki šiol dar nėra pristačiusios užpildyti klausimų lapų apie imonės (istaigos) atstovo ir atstovo pavaduotou paskyrinam.

Profesinių Sajungu Centro Biuras pakartotinai primena, kad ne visos imonės ir istaigos išspildė savo laiką per gen. vadybas ir ju organus išsiuntinėtai. „Pranešimų imonės Nr. 3" ir iki šiol dar nėra pristačiusios užpildyti klausimų lapų apie imonės (istaigos) atstovo ir atstovo pavaduotou paskyrinam.

Profesinių Sajungu Centro Biuras pakartotinai primena, kad ne visos imonės ir istaigos išspildė savo laiką per gen. vadybas ir ju organus išsiuntinėtai. „Pranešimų imonės Nr. 3" ir iki šiol dar nėra pristačiusios užpildyti klausimų lapų apie imonės (istaigos) atstovo ir atstovo pavaduotou paskyrinam.

Profesinių Sajungu Centro Biuras pakartotinai primena, kad ne visos imonės ir istaigos išspildė savo laiką per gen. vadybas ir ju